Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

1993 йил 21 август • Шанба • № 97 (14125) ترکستان * TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

Мустақиллик куни шарафига

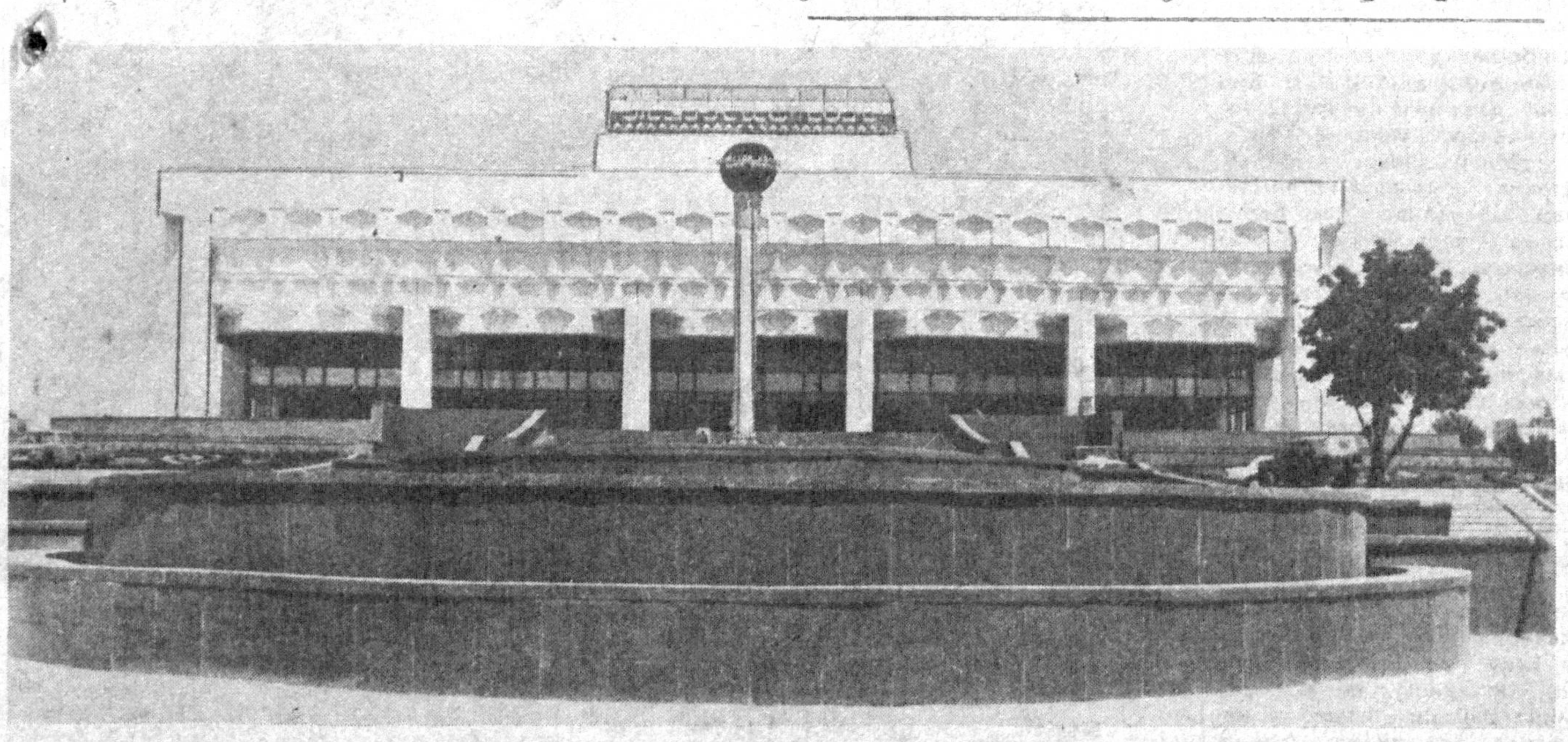

ШАҲАР БАЙРАМ ЛИБОСИНИ КИЙМОҚДА

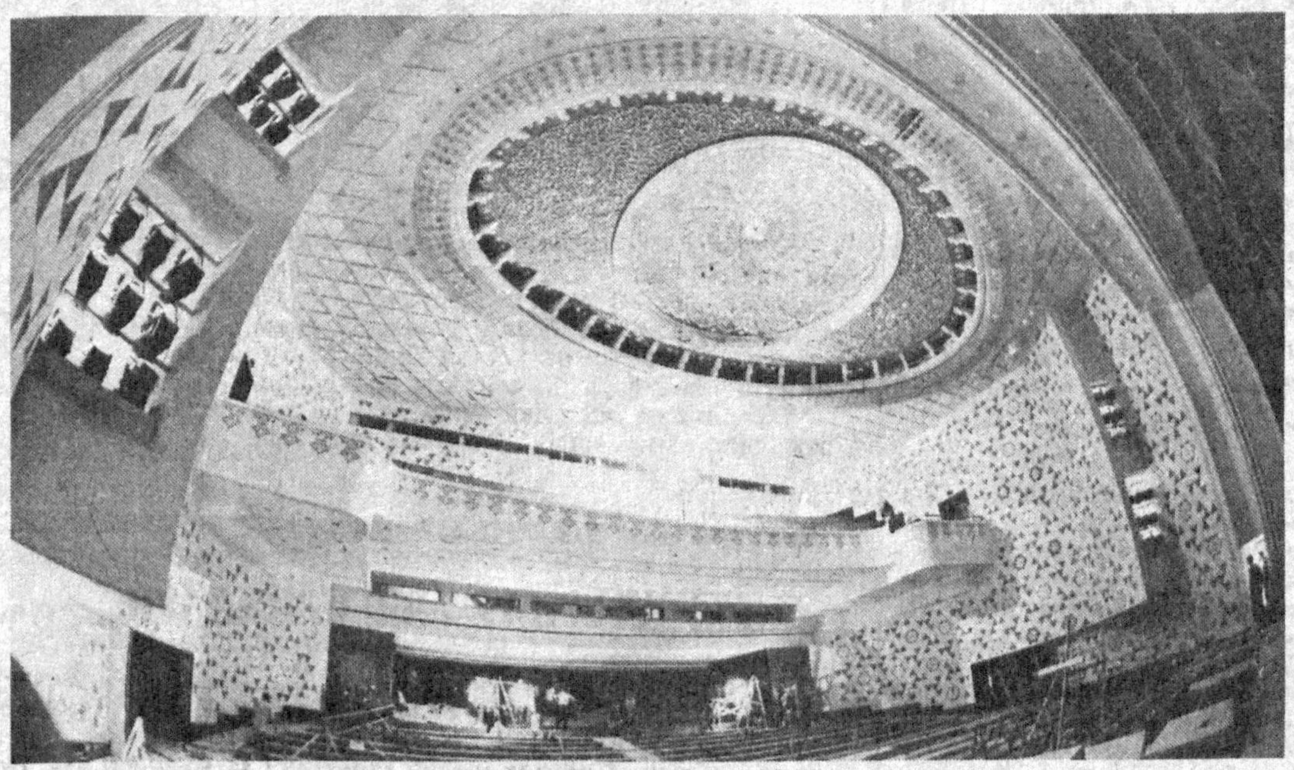

Байрамларга байрамона либослар ярашади. Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллиги байрами арафасида Тошкент ҳам чиройли либосга бурканади. Қурувчилар, ҳайкалтарошлар, меъморлар, кўкаламзорлаштирувчилар, ёритувчилар, хуллас, байрамга тайёргарлик билан банд кўпгина одамларнинг истеъдоди ва илҳомбахш меҳнатлари билан ҳиёбонлар ва майдонлар, боғлар ва саройлар ўзгача чирой касб этади.

— Мустақиллик байрами миллий санъат намойишига айланиши, халқимизнинг бой ва ўзига хос маданиятини қайта тиклашда ёш мустақил давлатимиз эришган ютуқлар тўғрисида ҳикоя қилиши лозим, — дейди Тошкентнинг Бош рассоми, хизмат кўрсатган маданият ходими Рафаэл Юсупов. — Рассомларимиз шаҳарни безашда шу ақидага амал қилмоқдалар.

Улар тайёрлаётган панно ва бошқа ишларда тинчлик ва дўстлик, республика мустақиллиги мавзуси ёрқин бўёқларда акс этади. Бу безаклар байрам иштирокчиларини ўлканинг узоқ ўтмишига саёҳат қилдиради, уларни байрам ва шод-хуррамлик муҳитига олиб киради. Шаҳар безаклари турли жойларда санъатларини намойиш этадиган артистларнинг чиқишлари билан ҳам ҳамоҳанг бўлиб кетади. Мустақиллик, Халқлар Дўстлиги майдонлари, Амир Темур ҳиёбони, кўпгина боғлар ва саройлар томоша, ўйин-кулги масканига айланади. Бу йилги байрам тантаналари илгарисига қараганда яна ҳам улканроқ, маҳобатлироқ бўлиши кутилмоқда.

«Ўзбекистон — умумий уйимиз». Халқлар Дўстлиги майдони шу мавзуга мослаб безатилади. Бу ерда бўладиган тантаналарда барча миллий-маданий марказлар қатнашади. Республикамизда истиқомат қилувчи халқларнинг маданияти, анъаналари ва урф-одатлари қайта тикланаётганини намойиш этувчи кўргазмалар, концертларга гувоҳ бўламиз.

Мустақиллик майдони ҳам меҳмонларни ўзига хос ясан-тусан билан кутиб олади. Унинг безагида мамлакатимиз мустақиллиги мавзуси устиворлик қилади. Тантаналар байрамга теран мазмун бахш этадиган «Мустақиллик, тинчлик ва ҳамжиҳатлик» шиори остида ўтади. Майдон ёнгинасидаги «Туркистон» театрининг безакларида ҳам ана шу мазмун акс этади.

Рассомлар Мустақиллик майдонидаги оқшом шодиёналари ҳам ўзига хос бўлиши учун анчагина меҳнат қилишди. Тантаналар вақтида майдонда 150 метр узунликдаги ёғдули панно чарақлаб туради. Ундаги тасвирлар бирин-кетин алмашиб, пойтахт манзараларини, Ўзбекистоннинг табиий бойликларини, республика харитасини кўз-кўз қилади. Бутун майдон ранг-баранг ёғдулардан нурафшон бўлади.

Амир Темур ҳиёбонининг бадиий безагида шарқона мавзу асосий ўринни эгаллайди. Рассомлар темурийларнинг буюк давлатини тузган соҳибқирон замонаси ҳақида ҳикоя қилишга ҳаракат қилганлар. Бунга буюк мутафаккирлар ва олимларнинг фикрлари асос қилиб олинганди. Амир Темур ҳиёбонида ҳам томошалар кўрсатилади. Мирзо Улуғбек ҳиёбони атрофи ҳам чиройли безакларга чулғанади. Мустақиллик куни шарафига бу ерда буюк олимга ёдгорлик ўрнатилади.

Шаҳарнинг ўн бир тумани ва маҳалла қўмиталарининг ҳаммасида байрамга қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Маҳаллалардаги ҳиёбонлар ва боғлар шинам ҳолга келтирилиб, халқ сайиллари ва томошалар ташкил этилади.

Шаҳарни байрамга ҳозирлашда «Рассом» бадиий комбинати, «Безаш» ижодий-ишлаб чиқариш комбинати ва бошқа ташкилотларнинг мутахассислари фаоллик кўрсатмоқдалар. Хуллас, ҳамманинг нияти битта: байрам байрамдек ўтсин.

Л. СТРУННИКОВА.

* * *

СУРАТЛАРДА: «Туркистон» театрининг ташқи кўриниши. Миллий безаклар санъат кошонасини янада гўзал қилган.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ суратлари.

ШУ СОНГА ХАБАР

ЙЎЛСОЗЛАР БЕЛЛАШУВИ

Андижон — Наманган катта йўлининг Балиқчи — Чинобод қисмидаги таъмирланадиган участкасида Ўзбекистоннинг энг моҳир автогрейдерчилари ўзаро беллашдилар. Барча вилоятлардан келган йўлсозлар техниканинг ишлатилишидан тортиб, йўлнинг қайси қисмига асфальтни қандай ётқизишгача бўлган синовда маҳоратларини кўрсатдилар.

Навоий вилояти вакили Тўрабой Раббимов йўл текислаш, шағал ва асфальт ётқизишда ўзига ажратилган масофадаги барча юмушларни барвақт ва сифатли адо этиб, биринчи ўринни олди. У юз минг сўм пул ва гилам билан мукофотланди.

Иккинчи ўрин фарғоналик йўлсоз Зокиржон Мўминовга насиб этди. Учинчи ўринни эса андижонлик Иброҳим Жўраев ва тошкентлик Содиқжон Турсунматов эгаллади.

К. НИЗОМОВ.

КИЧКИНТОЙЛАР ДАСТУРХОНИГА

Қува тумани матлуоот жамиятининг қандолатчилик фабрикасида сухари цехи ишга тушди. Бу ерда тайёрланган дастлабки 10 тонна маҳсулот болалар боғчалари ва шифохоналарга юборилди. Яқин кунларда цехда соатига бир тонна маҳсулот чиқарила бошлайди.

Р. КАМОЛОВ.

ФОЙДА КЕЛТИРАЁТГАН ЧИҚИТЛАР

Хўжаобод консерва заводида олма, узум ва бошқа мевалар саралангач, уларнинг чиқитлари чорва молларига озуқа сифатида берилар ёки ташлаб юборилар эди. Энди эса уларни қайта ишлаб, спирт тайёрланмоқда.

Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига қараганда, шу йўл билан йил охиригача 80 миллион сўм фойда олиш мумкин.

К. НИЗОМОВ.

НОГИРОНЛАР ОРОМГОҲИ

Хатирчи туманининг «Учқора» давлат хўжалиги ҳудудида 100 ўринга мўлжалланган кўркам оромгоҳ очилди. Барча ҳаражатни вилоят ижтимоий таъминот бошқармаси зиммага олди. Бу ерда баъзи ногирон болаларнинг оналари билан дам олиши учун ҳам шароит яратилган.

ЯНГИ ХИЛ ШИФЕР

«Оҳангарон» ижара корхонаси уй қурилишида кўра сифатида ишлатиладиган текис шифер ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Шу пайтгача бу ерда фақат томга ёпиладиган шифер ишлаб чиқарилар эди.

Корхона мутахассислари конвейерда шиферлар турини тезда алмаштирадиган ускунани ишлаб чиқдилар. Диққатга сазовор жойи шундаки, бундан буён шиферлар буюртмачининг талабига биноан қалин ёки юпқа қилиб тайёрлаб берилади.

МАДАНИЙ ХИЗМАТНИ ЯХШИЛАШ МАҚСАДИДА

Жиззах вилояти ҳокими чиқарган фармойишга биноан концерт дастурига эга бўлган ҳар бир санъаткорлар гуруҳи филармония ҳузуридаги тўй бюросида рўйхатга олинади ва уларнинг тўй-маъракаларда хизмат қилиши учун рухсатнома берилади. Илгари дастурга эга бўлмаган санъаткорлар ҳам шаҳар ва туман молия бўлимларига патент тўлаб, тўю-маъракаларда хизмат кўрсатаверар эди. Энди бунга чек қўйилди.

БАЙРАМ ШАРАФИГА

Жиззах вилоятида мустақилликнинг икки йиллиги байрами шарафига умумхалқ ҳашари бўлди. Унда 211 минг киши иштирок этиб, 77 миллион 670 минг сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилди, 13 миллион 969 минг сўмлик қурилиш ишлари бажарилди.

Ишлаб топилган пулнинг 27 миллион сўмдан кўпроғи мустақиллик шанбалиги фондига ўтказилди.

ҒАМХЎРЛИК

Навоий пахта тозалаш заводида янги ҳосилни қабул қилишга пухта тайёргарлик кўрилди. Корхонада 80 тонна пахта қайта ишланади. Бу ерда ишчиларнинг ҳордиқ чиқариши учун барча шароит яратилган. Яқинда корхона ҳовлисида 40 ўринли чойхона ишга тушди. Уни Ҳазора қишлоғилик моҳир уста Жўрақул Муҳаммадиевнинг шогирдлари шарқона ўйма нақшлар билан безатди.

ШОИР ЮБИЛЕЙИГА ҲОЗИРЛИК

Сурхондарё вилоят ҳокимлиги зукко шоир, она диёр куйчиси Теша Сайдалиевнинг 60 йиллигини нишонлашга қарор қилди. Шу муносабат билан вилоят барча туман ва шаҳарларида шоирнинг ҳаёти ва ижодига бағишланган тадбирлар ўтказилмоқда. Унинг шеърлар тўпламини чоп этишга ҳозирлик кўрилмоқда.

ЖАРИМА СОЛИНДИ

Сирдарё вилояти божхонаси ходимлари давлат белгиси «Ж 27—37 ЛБ» ҳамда «64—95 ЛБВ» автомашиналарини текширганида уларда 961 килограмм — жами бир миллион сўмлик асал борлиги аниқланди.

Юк эгаси Оқил Солиев асални Боёвут туманидан Тожикистоннинг Ленинобод вилоятига олиб кетаётган экан. Маҳсулот мусодара қилинди. Оқил Солиевга 25 минг сўм жарима солинди.

«Туркистон» ва ЎзА мухбирлари.

«ЮЛДУЗ»НИНГ МАҲСУЛОТИ БЕЖИРИМ

Самарқандда Туркия ишбилармонлари билан ҳамкорликда «Юлдуз» фирмаси очилди. Корхонага жиҳозлар, тикув машиналари, қолип ва бошқа асбоб-ускуналар Туркиядан келтирилди. Ҳозир бир ойда ўртача ўн минг жуфт эркак ва аёллар туфлиси тайёрланмоқда.

Меҳнат унумдорлиги ва ишлаб чиқариш ҳажми ортиб боришида фирма директори Кемал Кенарнинг хизмати катта бўляпти. У асли Измир шаҳридан бўлиб, унинг аждодлари ҳам косибчилик билан шуғулланган. Фирма маҳсулотини Ўзбекистон шаҳарларига эмас, балки Туркия ва бошқа мамлакатларга ҳам чиқариш мўлжалланмоқда.

МУСТАҚИЛЛИК — ЯККАЛАНИШ ЭМАС

Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни арафасида Тошкентнинг бош майдонида улкан томоша бошланади. Пойтахтнинг минглаб аҳолиси ва меҳмонлари мислсиз жозибадор байрамнинг гувоҳи бўладилар. Ҳозир ижодий жамоалар, спортчилар ҳамда ҳарбий хизматчилар бу байрамга катта тайёргарлик кўришяпти. Аммо, асосий иш қурувчилар зиммасига тушган. Уларнинг саъй-ҳаракатлари билан Мустақиллик майдони қиёфаси ҳозир бутунлай ўзгариб кетди.

Байрам тантаналарига ҳали анча бор. Аммо, ўзларини «демократик» деб ҳисоблайдиган баъзи бир оммавий ахборот воситалари Ўзбекистонда иқтисодий аҳвол мураккаб-у бу тантаналар учун шундай катта сарф-харажат шартми, деган гапни айтмоқда.

Аслида аҳвол қандай! Ёш давлатимиз мустақиллигининг икки йиллигига нима билан келмоқда! Республика миллий ахборот агентлигининг мухбири Л. Левин Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари, байрам тантаналарини тайёрлаш ва ўтказиш бўйича ташкилот комитетининг раиси И. ЖЎРАБЕКОВ билан шу ҳақда суҳбатлашди.

— Исмоил Ҳакимович, республикамизнинг бош майдони қиёфаси ҳозир жуда ўзгариб кетди. Шу пайтгача бу ерда бундай тантаналар ўтказилмаган. Байрамда одатдаги ҳарбий техника намойиши ҳамда одамларни мажбуран сафларга тизиш ўрнига кишиларга ҳам ҳордиқ берадиган, ҳам ўтмишимиз билан таништирадиган ҳақиқий томоша бўлади. Аммо, бунинг учун озмунча пул сарфланмайди. Шу маблағни бошқа эҳтиёжлар учун сарфланса бўлмасмиди?

— Шундай савол беришингизни билардим. Менинг ҳам, ташкилот комитети бошқа аъзоларининг ҳам бу ҳақдаги фикримиз қатъий. Тантаналар керак. Мустақилликни қўлга киритган халқ дам олишга, томоша кўришга ҳақли. Бу ерда шуни ҳам айтишим керакки, икки кун давом этадиган тантаналар одатдаги йиғилиш ва мажлисларсиз ўтади. Шаҳар ва қишлоқларда башанг кийинган одамлар концертларни, кўргазмаларни томоша қиладилар, вақтларини хушнудлик билан ўтказадилар. Ҳозирги мураккаб шароитда фақатгина муаммолар билан ўралашиб қолиб бўлмайди. Ўзбекистон халқи байрамга ўз меҳнати билан сазовор бўлди.

Айрим оммавий ахборот воситалари қайта-қайта такрорлаётган қимматчилик ҳақидаги гапга келсак, бу хоҳиш-истагини ҳақиқат деб кўрсатишга уриниш, холос. Тошкентнинг ўнлаб меҳнат жамоалари байрам жамғармасига жуда катта маблағ ўтказдилар. Бунга уларни

(Давоми иккинчи бетда).

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

МАДАНИЯТГА ЭЪТИБОР ШУМИ?

Наманган маданият техникуми ўқувчилар қабул қилишни поёнига етказди. Энди бошқа иш билан, яъни, ўқув биноси ва ётоқхонанинг кенг-кенг хоналарини ижарага бериш билан машғул бўлади.

Техникум раҳбарлари учун бу ҳол янгилик эмас. Мана, уч йилдирки, ётоқхонанинг бўш қолган хоналарида тикув устахонаси, пойабзал тикиш ва таъмирлаш устахонаси ишлаб турибди. Афтидан, бундай устахоналар яна ҳам кўпаядиганга ўхшайди. Ҳамма иллат шундаки, техникумга ўқувчилар қабул қилиш режаси йилдан-йилга қисқартирилмоқда. Бу йил Маданият ишлари вазирлиги тасдиқлаган режага кўра, кундузги бўлимга 60, сиртқи бўлимга 80 ўқувчи қабул қилинди. Жами талабалар сони 500 га яқин. Шулардан 180 талаба кундузги бўлимда ўқийди.

Балки, техникум тайёрлаётган мутахассислар — кутубхона ходимлари, халқ чолғу асбоблари созандаларига эҳтиёж йўқдир? Йўқ, бундай эмас. Наманган вилоят маданият ишлари бошқармаси берган талабномаларга қараганда, қишлоқ жойларида бундай мутахассислар айниқса зарур.

Шунга қарамай, ўқувчилар сони муттасил камайиб бормоқда. Нима сабабдан шундай бўлаётгани кишини ажаблантиради.

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

ОҚ ЙЎЛ, «СЎҒДИЁНА—93»

Ўзбекистонлик спортчилар республика мустақиллигининг икки йиллиги байрамига бағишлаб катта ва қизиқарли мусобақалар уюштирмоқдалар. Бу мусобақалар ўйингоҳларда ва сув ҳавзаларида, отчопарларда ва спорт залларида, ўйин майдончаларида ва курашчилар даврасида ўтади. Учувчилар ва парашютчилар ҳам ўз маҳоратларини намойиш этадилар. Автопойга ҳаваскорлари ҳам шу шонли сана шарафига қизиқарли ва жозибадор тадбирни режалаштирдилар.

30 август куни Тошкентнинг Халқлар дўстлиги майдонидан «Сўғдиёна—93» автораллиси бошланади. Россия, Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистоннинг энг яхши автопойгачилари бу халқаро мусобақада қатнашадилар. Унда республиканинг барча минтақаларидан келган кўплаб Ўзбекистон спортчилари ҳам иштирок этадилар.

Юксак даражадаги мусобақага мос автомобиль йўли ҳам танланган. Пойгачилар икки кун ичида Тошкент вилояти йўллари бўйлаб беш юз километрдан кўпроқ масофани босиб ўтадилар. Автопойга йўли Тошкентдан Қибрай, Чирчиқ орқали ўтиб, Ғазалкентдан Чимёнга, сўнгра Бурчмулла, Чорвоқ сув омборига боради. Сўнгра орқага қайтилади.

1 сентябрь — мустақиллик кунида Халқлар дўстлиги майдонида автопойга ғолиблари ва совриндорларини мукофотлаш маросими бўлади. Йўловчилар транспорти корхоналари давлат уюшмаси, давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, «Олимп» Ўзбекистон — Америқо қўшма корхонаси ҳамда «Алкор» кичик корхонаси таъсис этган асосий мукофотлар шу ерда топширилади. «Миконд» заводининг жамоаси эсдалик совға сифатида биллур гулдон тайёрламоқда.

Оқ йўл, «Сўғдиёна—93»!

Т. ГОЛУБКИНА.

Долзарб мавзуда суҳбат

Зобитлик — қаҳрамонона касб

Тошкент олий умумқўшин қўмондонлик билим юрти — Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ҳудудидаги энг қадимий ўқув юртларидан биридир. Ҳозир бу ўқув юрти мустақил Ўзбекистон Қуролли Кучлари учун зобитлар тайёрлаб берадиган асосий даргоҳ ҳисобланади.

Ўзбекистон миллий ахборот агентлигининг мухбири мустақиллик шароитида билим юртининг тутган ўрни, вазифалари ҳамда муаммолари ҳақида шу билим даргоҳи бошлиғи, генерал-майор В. МАҲМУДОВ билан суҳбатлашди.

— Владимир Носирович, билим юртининг фаолияти ҳақида гапириб берсангиз.

— Суҳбатимиз бошида билим юртимиз бу йил ўзининг 75 йиллигини нишонлаганини айтиб ўтишни истардим. Бу даврда билим юртимиз 130 марта зобит кадрлар етиштириб чиқарди. Қуролли Кучлар учун ўн минглаб зобит тайёрлаб берганмиз. Шулардан 8 минг киши ўзбек миллатига мансуб.

Билим юртимизни битириб чиққан зобитлар иккинчи жаҳон уруши солномасига шавкатли сатрлар битганлар. Гитлер фашизми билан жон олиб-жон бериш даврида билим юрти 25 марта таҳсил ташкил қилиб, 8 минг командир етиштириб чиқарди. 50 га яқин талабамиз Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини олган.

Армия генераллари Н. Лещенко, А. Лучинский, генерал-полковниклар М. Гареев, А. Васков, М. Парсегов, генерал-лейтенантлар С. Охунжонов, М. Ўразоқов, А. Ҳожибоев, генерал-майор А. Ортиқбоев сингари жуда кўп генералитет аъзолари ҳам билим юртимизда таҳсил олишган. Билим юртимизни тугатган генерал-полковник П. Козловский ҳозир Беларусь Республикасининг мудофаа вазири бўлиб ишламоқда. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Бош штабининг бошлиғи, генерал-майор В. Пилюгин ҳам шу билим юртини тугатган.

Бугунги кунда билим юртимиз ватани ва халқига содиқ, махсус ҳарбий олий мутахассисликка эга бўлган зобитлар тайёрлайдиган замонавий ҳарбий олий ўқув юртидир.

— Билим юртини тугатганлар қаерга ишга юбориладилар?

— Билим юртимизни бу йил тугатган зобитлар асосан Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлар сафига юборилади. Улар миллий гвардияда, мотоўқчи қисмларда, ҳаво-десант бўлинмаларида хизмат қилмоқдалар. Айрим зобитлар ўз истаклари бўйича МДҲнинг бошқа мамлакатлари Қуролли Кучлари сафига кетдилар. Билим юртимизни турли йилларда тугатган зобитларни оладиган бўлсак, улар ҳозир ҳамдўстликнинг барча мамлакатларида хизмат қилишяпти.

Қўшинлардан келаётган маълумотларга қараганда, бизнинг талабаларимизнинг тайёргарлик даражаси бугунги куннинг талаб ва вазифаларига тўла жавоб беради. Бунда билим юртининг полковниклар А. Абдуллаев, Ю. Карьяга, подполковник К. Азимов сингари жуда кўп ўқитувчиларининг хизмати катта. Улар Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг бўлажак зобитларига ўз билим ва тажрибаларини ўргатишда куч ва вақтларини аямаяптилар.

— Билим юртига ўқишга киришда кимларга имтиёз берилади?

— Орден ва медаллар билан мукофотланганлар, биринчи класс ва мастер даражасига эга бўлган ҳарбийлар, шунингдек, бир йиллик иш стажига эга бўлган ёшлар имтиёздан фойдаланадилар.

— Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларига зобитлар тайёрлаш ишининг келажаги қандай?

— Шу йилдан бошлаб фақат мотоўқчи қисмларгагина эмас, артиллерия бўлинмаларига ҳам зобитлар, командирларнинг аскарлар билан иш олиб борувчи ўринбосарлари ҳамда бошқа мутахассисларни тайёрлашга киришдик. Бу яқин келажакда Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларини маҳаллий миллатга мансуб зобитлар билан таъминлаш имконини беради.

— Владимир Носирович, билим юртингиз ишида қандай муаммолар бор ва улар қандай ҳал қилиняпти?

— Энг аввало шуни айтишим керакки, билим юртининг турли хил қўшинларга зобитлар тайёрлашга ўтиши янги моддий ўқув базасини яратишни тақозо қилади. Ижтимоий фанларни ўқитиш усулини ҳам янгилаш талаб қилинади. Шарқ ва жаҳон ижтимоий тафаккури бойликларини эгалламасдан туриб, муваффақиятга эришиш қийин. Талабаларни жойлаштириш, уларнинг турмушини яхшилаш масалаларида ҳам қийинчиликлар бўлиб турибди. Аммо, бу масалаларнинг ҳал этилишида Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, шаҳар ва Мирзо Улуғбек тумани ҳокимликлари бизга мадад беришяпти. Мана шу мадад туфайли олдимизда турган барча муаммоларни ҳал қилишимизга ишончим комил.

Т. БОТИРБЕКОВ.

АДОЛАТ— МУСТАҚИЛЛИК МЕВАСИ

«Ўтган кунлар» асаридаги Юсуфбек ҳожининг бир воқеа сабаб айтган: «Бу дарғоҳдан ҳеч бир кимса норизо кетмаслиги керак» деган сўзлари тез-тез ёдимга тушади. Қолаверса, буни эсламасликнинг ҳам асло иложи йўқ. Айниқса, олий ўқув юртида ишлаган киши бу ўгитни унутмагани маъқул. Чунки ўрта мактабни битириб, яхши ниятлар билан ҳужжат кўтариб илм масканига келган йигит-қиз борки, албатта, йўл-йўлакай турли муаммоларга дуч келади. Кўп ҳолларда ана шу биринчи мустақил қадам унинг келажак ҳаётини белгилаб қўяди.

Ана шу муаммоларни ҳал қилишда биз катталар камарбаста бўлсаккина, ҳалол ва тўғри йўлни кўрсатиб берсаккина у ўзида мавжуд имкониятларини намоён этиб, ҳаётдан ўз ўрнини топиб олади.

Мустақилликка эришганимиздан кейинги икки йил ичида маорифни ривожлантириш, олий таълимни янги босқичларга кўтариш учун қатор тадбирлар амалга оширилганини ва бу йўлда изланишлар давом этаётгани бежиз эмас. Чунки, мустақил давлатимизни мустаҳкамлаш учун фидойи ва билимдон мутахассислар зарурлигини бугун барчамиз яхши биламиз. Бакалавр ва магистр тайёрлашга ўтиш, олий мактабга тест синови билан ёшларни танлаб олиш, ўқитувчиларни шартнома асосида ишга қабул қилиш, иқтидорли талабаларни хориждаги олий ўқув юртларига юбориш, бозор иқтисоди қийинчиликлари шароитида илм кишиларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш — булар республикамизда юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш соҳасида амалга оширилган катта ишларнинг бир бўлаги холос.

Биз бугун ҳаммамиз мустақиллигимизнинг икки йиллигини шарафлаш олдидан ҳаяжонли онларни бошдан кечирмоқдамиз. Ҳаяжонланишга эса асосларимиз бор. Шундай асосларимиздан бири куни кеча бутун республикамиз олий ўқув юртларида кириш имтиҳонлари ёппасига тест усулида ўтказилганлигидир. Сиртқи ва кечки бўлимларга кирганлар синов натижаларини жўнатишди. Кундузгиларнинг ҳам бугун эрта маълум бўлиб қолади. Лекин олдиндан бир нарсани тўла ишонч билан айтиш мумкин: натижа қандай бўлишидан қатъи назар абитуриентлар ҳам, уларнинг ота-оналари ҳам бу йилги қабулдан норизо бўлмайдилар. Чунки бу галги синов ҳалоллик ва холисликка асосланган синовдир.

Хўш, тест усулининг афзаллиги нималардан иборат? Агар илгари кириш имтиҳонлари 30 кун давомида ўтса, ҳозир бир кунда, бор-йўғи 4 соат давомида, вақт нуқтаи назаридан тежалган ҳолда ўтади. Бундан ташқари, синовнинг бу усулида ҳар бир саволга тайёр бешта жавоб бўлгани учун ҳам ўқимишли, билимдон, ёшлар учун жавоблар ичидан тўғрисини топиш сира қийинчилик туғдирмайди. Энг муҳими, илгаригидек «2» баҳо қўйилмагани учун ҳеч кимнинг иззат-нафси топталмайди, ҳеч ким руҳан эзилмайди. Тўплаган балларига қараб, ўз билимини ўзи холис баҳолайди, етарли балл олмагану лекин истаги бўлса, ўз устида ишлаб, келгуси йил яна келади.

Тест усулининг афзаллиги тўғрисида ҳар қанча гапириш мумкин. Ёдингизда бўлса, ўтган йили тажриба тариқасида бу усул билан қабул ўтказилган 19 та олий ўқув юрти орасида бизнинг автомобиль ва йўллар институти ҳам бор эди. Бугун биз бу тажрибада қатнашганимиз билан ҳақли равишда фахрланмоқдамиз. Бунга асосимиз ҳам етарли, аввало шуни айтишим лозимки, абитуриентлар сони ҳар 100 режаланган ўрин ҳисобига республика олий ўқув юртлари ичида энг кўп бўлди, ўқув даврида эса фанларни ўзлаштириш 30 фоизга ошди; фақат «3» баҳога ўқийдиганлар сони 58 фоиздан 10,1 фоизгача камайди. Энг катта ютуқларимиздан бири, бу талабаларнинг, илм-фанга қизиқувчанлиги, одоб-ахлоқли эканлиги, тартиб-интизомга мойиллиги. Бизнинг назаримизда, айнан шундай фазилатли талабалардан мустақил Ватанимизнинг фидойи мутахассислари етишиб чиқади.

Лекин бу биринчи қадам бўлиб, қабул имтиҳонлари олдидан республикадаги олий ўқув юртлари раҳбарлари билан бўлган учрашувда Президентимиз Ислом Каримов айтганларидек, келгусида уни тобора такомиллаштириш лозим. Шу муносабат билан ўтган тест танлови натижалари асосида баъзи бир мулоҳазаларимни айтмоқчи эдим.

— тест синови куни абитуриентларнинг шахсини аниқлаш ва фанларни яхши билмайдиган бўш бола ўрнига четдан билимлироқ, уддабурон, тажрибали бошқа бировни киритиш ҳолларига барҳам бериш йўлларини излаб топиш зарур тадбирлардан бири бўлмоғи лозим. Чунки республика миқёсида бир вақтда 15—20 минут ичида 120—130 минг абитуриентни аудиторияларга жойлаштириш, уларнинг шахсини, юзи, паспорти, синов варағи орқали бир баҳяда аниқлаш, амри маҳол ва жуда мушкул иш.

Савол туғилади: хўш, бунинг учун нима қилиш керак? Менимча, биринчидан, тест варақаларида абитуриентлар ўз қўллари (почерклари) билан исми-шарифларини ёзиб, ўз шахсларини аниқ билдирсалар, зарур бўлган вақтда яна бир маротаба аниқлик киритиш осон бўлур ва бу ҳар бир боланинг масъулиятини янада оширар ҳам эди. Иккинчидан, келажакда тест танлов усулини 2 босқичда ташкил қилиш мақсадга мувофиқдир. Яъни, февраль-март ойларида ёшларнинг умумий савияларини тест усулида аниқлаш йўли билан улар ичидан энг ўқимишли, салоҳиятли, билимдонларни ажратиб, кейин июнь-июль ойларида олий ўқув юртлари йўналишига қараб уларни фанлар бўйича тест йўли билан имтиҳон қилиб, улар орасидаги энг иқтидорлилари танлаб олинса биз асло ютқазмас эдик. Чунки биринчи босқич танлов учун жуда катта гаров бўлиб, боз устига иккинчи босқичдан кейин даъвогарлар сони икки баравар кам бўлгани учун сараланган билимдон ёшлар ичидан институт йўналиши бўйича энг зарур фанлардан синов ўтказиб, яна ҳам ўқимишлиларни ажратиб олиш осонроқ бўлур эди.

— тест танловида мутахассислар, мутахассисликларни битирган йўналишлар ва ниҳоят, умумий конкурс йўллари мавжуд. Лекин мақсад энг билимдонларни танлаш бўлганидан кейин ҳамда бакалавриатлар тайёрлашдан дастлабки икки йилда, масалан, техник олий ўқув юртлари бўйича фундаментал фанлар ўқитилиб, фақатгина учинчи курсдан мутахассисликка оид фанлар ўқитилишини эътиборга олинса, конкурс умумий бўлиши мақсадга мувофиқдир. Шундай қилинса, энг юқори балли иқтидорли болаларни энг нуфузли олий ўқув юртларига кириб ўқирди. Пастроқ балл тўплаганлар ҳам алоҳида конкурсда қатнашиб, бошқа бир илм масканига ўқиш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади.

Очиғини айтганда, ёшлар бирор бир олий ўқув юртини, яъни умумий тарзда муҳандислик, иқтисодчилик, ўқитувчилик, агрономлик ёки тиббиёт соҳасини танлаганлари етарли бўлиб, бу ўқув масканларида ўқиб муайян тушунча пайдо бўлгач, яъни 3-курсда танлаган мутахассислигига ўтгани мақбул бўлур эди.

Бу масаланинг бир жиҳати. Яна бир жиҳати борки, у ҳам асло кам аҳамиятга эга эмас. Мен яна тест йўли билан баҳолашга қайтмоқчиман.

Саволларга берилган тўғри жавобларни баҳолаш усули бир томондан тўғри бўлиб, иккинчи томондан, баъзи бир тушунмовчиликларнинг пайдо бўлишига сабаб бўлаётгандек туюлади. Мисол учун, математикадан ҳар бир тўғри жавобга 3,1 балла қўйилса, она тили учун 1,1 балл берилади. Бу масалага чуқурроқ қаралса, математикадан энг осон саволга нисбатан она тилидан энг қийин саволга берилган жавоб 3 баравар паст баҳоланаётир. Масалан, 1992 йили бизда математика, физика фанларидан юқори балл олиб, она тилидан ҳатто бирон саволга жавоб бермай, конкурсдан ўтганлар ҳам бўлди. Бошқа томондан ёндашадиган бўлсак, бу ҳол давлат тилига эътибор пасайтирилди, деган мулоҳазаларнинг келиб чиқишига сабаб бўлиши мумкин. Менимча, қайси фандан бўлишидан қатъи назар осон жавоб қилиш мумкин бўлган саволларга 1,1 балл, қийин ва мураккаб саволларга берилган тўғри жавобларга эга 3,1 балл қўйиш адолатлироқ бўлур эди.

Тест услубининг яна бир афзаллиги шундаки, фанлардан синов ўтказиш учун ўқитувчи — шу фаннинг мутаахассиси бўлғуси талабалар танлаган институтда бўлиши асло шарт эмас. Шу боисдан абитуриентлар билан кириш синовини уларнинг ўз вилоятларида ўтказса ҳам бўлаверади. Чунки йигит-қизларимизнинг Тошкентдаги олий ўқув юртларига келишлари билан боғлиқ сарф-харажатлар — йўлкира ҳамда марказда яшаш-туриш оила бюджетига жиддий таъсир қилиши мумкин. Қолаверса, бундай сарф-харажатга ҳамма ҳам қодир эмас. Шу боис вилоятларда яшаётган бўлажак Навоий, Беруний, Улуғбекларга кенг йўл очиш учун уларга тест синовидан ўз вилоят марказларида ўтишларига учун барча шароитларни яратиб бериш керак.

Умуман, олганда, тест усулининг афзаллиги ойнадек равшан бўлиб қолди. Шу боис ҳам биз фақат қабул қилиш вақтида эмас, балки бутун ўқиш давомида шу усулни қўллаётирмиз. Бунинг учун компьютерлар билан жиҳозланган тест маркази ишламоқда. Шу ўқув йилида рейтинг назоратини ҳаётга тадбиқ этганимиз натижаси ҳозирданоқ кўзга ташланиб қолди. Талабаларнинг дарсларни ўзлаштириш қобилиятлари ўсиб бормоқда. Улар семестр давомида ўтиладиган ҳар бир фанни қанчалик чуқурроқ ўзлаштирсалар, шунчалик кўп балл тўплашларини билиб, мустақил ишлашга ўрганмоқдалар. Имтиҳонлар ҳам барча курсларда тест усули билан олинмоқда. Шуниси диққатга моликки, агар илгарилари талабаларда ҳар бир семестрда муайян миқдорда — бирисида масалан 3—4, бирисида кўп ёки камроқ фанлардан зачёт ва имтиҳон топширган бўлсалар, рейтинг назоратида улар ўзлаштирган барча фанлардан тест синовидан ўтишлари шарт. Бу талабаларда ҳар бир фанни алоҳида меҳр ва қунт билан ўрганиш кўникмасини тарбиялайди. Қолаверса, бундан ўқитувчилар ҳам манфаатдордирлар. Яъни ўқитувчининг семестр давомида рейтинг назорати натижасида ўзлаштириш бўйича қўйган баллари талабанинг тест марказида ифода этилган билимига яқин бўлса, бундай кўрсаткичга эришган педагоглар ўзаро шартномада қайд этилган шартларга кўра ўша семестр учун қўшимча маблағ билан рағбатлантириладилар. Талабалар ва ўқитувчилар, ўқитувчилар ва институт маъмурияти ўртасида таркиб топган бундай муносабат умуман ўқув жараёнида соғлом муҳит яратилишига хизмат қилаётир.

Ҳозир олий таълим олдида катта вазифалар турибди. Президентимиз Ислом Каримовнинг бу соҳа кишиларига кўрсатаётган эътибори ва ғамхўрликлари ҳам бежиз эмас. Ўзбекистоннинг келажаги — бугунги талаба ёшлар қўлида. Уларнинг билими ва иқтидори она-Ватанимизнинг равнақи ва обрўсига хизмат қилиши керак. Бу вазифани бажариш осон эмас, лекин улкан алломаларни дунёга етиштириб берган юрт яна ўзлигини намоён этишига шубҳа йўқ. Тинчлик ва осойишталик бўлса, бу ниятларимизга ҳам албатта эришамиз.

С. ПЎЛАТОВ,
профессор, Ўзбекистон халқ депутати, Тошкент Автомобиль ва йўллар институти ректори.

Арнасой туманидаги 15-ижара-ширкат бирлашмасининг пудратчи сабзавоткорлари бу йил 10 гектар ерга пиёз ва сабзи, шунингдек, бошқа резавор мева уруғларини экишган. Мана энди бугунги кунга келиб улар ҳосилини нобуд қилмай саранжомлаб олиш қизғин давом этмоқда. Бирлашма сабзавоткорлари 160 тонна ҳосил йиғиштириб топширишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишган. Ҳосил чўғини кўриб айтиш мумкинки, бу ният албатта, амалга ошади.

СУРАТДА: Маҳбубахон Нурматовани кўриб турибсиз.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

ЖУМҲУРИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

● **СИРДАРЕ** пахтачилик саноати бирлашмасининг меҳнатчилари мустақиллик куни байрами шарафига бир сменада текин ишлаб бердилар. Бу тадбирда етти мингга яқин одам иштирок этди. Сменада ишлаб топилган 35 миллион сўм пул «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармасига ўтказилди.

● **ОИЛАСИ** билан Боёвут туманида ишлаётган фермер Холбўта Ҳопжигитов болалар боғчасига текин сут ва гўшт етказиб бермоқда. Фермер банкдан олган қарзини тез узди, эндиликда нақд фойда олмоқда.

● **АНДИЖОН** гўшт комбинати ходимлари колбаса сифатини яхшиладилар. Бунга колбаса тайёрлашда мол ичагидан фойдаланиш йўли билан эришилди. Олдин корхона бунинг учун Санкт-Петербургдан сунъий ичак олар эди.

● **НАМАНГАН** туманидаги Тошбулоқ қишлоғида барпо этилган Ўзбекистон — Туркия қўшма корхонаси ипакдан сержило гилам ишлаб чиқара бошлади. Ҳар бир гиламнинг гули бошқача. Шунингдек, кичик ипак гиламлар ҳам тўқилмоқда.

ҚИЗҒИН ҲОЗИРЛИК

Мустақилликнинг икки йиллиги байрами муносабати билан Каттақўрғондаги маҳаллаларда қутлуғ кунни ўзига хос нишонлаш мақсадида ранг-баранг дастурлар тузилмоқда.

Айниқса, «Навбаҳор» маҳалласи аҳлининг бу борадаги ишлари таҳсинга сазовор. Улар байрамда ёши улуғ маҳалладошлари ва мустақиллик эълон қилинган куни дунёга келган фарзандлар таваллудини нишонлашлашни ҳам режалашни режалаштирган.

Байрам муносабати билан ҳар хил совғалар, мукофотлар ҳам тайёрланмоқда. Сарф-харажатни маҳалла қўмиталари қошида фаолият кўрсатаётган кичик корхоналар ўз зиммасига олган. Янги очиладиган савдо ва маданий-маърифий муассасалар, спорт иншоотлари ўша куни илк бор аҳолига хизмат қила бошлайди. Фахрийлар, уруш ва меҳнат ногиронлари, қариялар, ёлғиз кишиларга алоҳида ҳурмат-эътибор кўрсатилади.

Х. ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

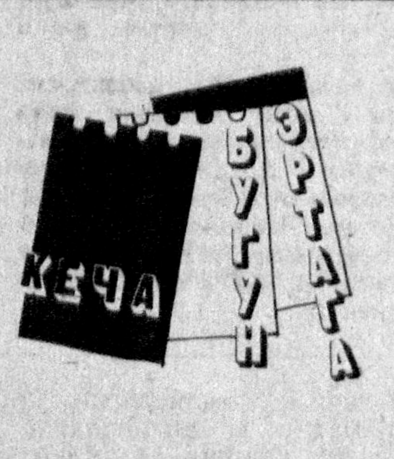

● **ҚИРҒИЗИСТОНДА** Президент А. Акаевнинг «командасида»ги раҳбарлар бирин-кетин истеъфога чиқишмоқда. Ўз лавозимидан воз кечишни Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Герман Кузнецов бошлаб берди. Ундан сўнг энг ёш раҳбарлардан бири халқ таълими вазири Чинора Жакипова ҳам ўз лавозимини тарк этди.

Маҳаллий сиёсатдонлар ҳокимиятда юз бераётган инқироз октябрнинг охири, ноябрь ойининг бошида энг авжига чиқади, дея фикр билдиришмоқдалар.

● **ЧИЛИДА** юқумли менингит касали билан оғриганлар сони тобора ошиб бормоқда. Ҳозиргача 300 бемор касалхонага ётқизилди. Улардан 39 таси вафот этди.

● **РАТА — ТАСС** мухбирининг хабар беришича Амриқо Қўшма Штатларида «Дельта-Клиппер» деб номланган янги элтувчи ракета синовдан ўтди. Парвоз Нью — Мексико штатида жойлашган Уайт Сэндс полигонида амалга оширилди. Янги ракетани яратган «Макдоннелл — Дуглас» авиакорпорацияси вакилларининг айтишига қараганда, синов парвози муваффақиятли ўтган.

✦ **ЯПОНИЯ** Бош вазири Морихиро Хосокава ҳокимият тепасига келганининг ўнинчи кунида илк маротаба АҚШ Президенти Билл Клинтон билан телефонда суҳбатлашди. РАТА — ТАСС мухбирига Япония Ташқи ишлар вазирлигининг 1-Шимолий Амриқо бошқармасидан маълум қилишларича, Хосокава Амриқо раҳбари ташаббуси билан бўлган 20 дақиқалик суҳбат давомида ўз ҳукуматининг Вашингтон билан дўстлик ва ҳамкорликка асосланган ўзаро алоқаларини давом эттиражагини айтган.

Япония ҳукумати раҳбари билан Амриқо Президенти сентябрь ойида Амриқо Қўшма Штатларида олий даражадаги икки томонлама учрашув муддатини келишиб олдилар.

✦ **ХХР ЖАНУБИЙ** Хитой денгизида жойлашган Спратли архипелагидан нефть қазиб олишга ўн иккита хорижий компанияни жалб этди. Чет эл фирмаларининг номлари ҳозирча сир сақланмоқда. Кузатувчиларнинг таъкидлашича, нефть захирасига бой мазкур ҳавзага Вьетнам ҳам даъвогарлик қилаётгани боис эҳтиёт чораси зарар қилмайди.

Жанубий Хитой денгизи бўйида жойлашган бошқа давлатлар, жумладан, Филиппин, Малайзия, Бруней ва Тайван ҳам Спратлига даъвогарлардан саналади.

✦ **СИНГАПУРДА** республиканинг янги президентини сайлаш кампанияси бошланди, деб хабар беради РАТА — ТАСС мухбири. Ушбу юқори лавозимга собиқ бош вазир муовини 57 яшар Онг Тенг Чеонг билан 67 ёшли Чуа Ким Йиу номзодлари қўйилган.

Сайлов кампанияси 10 кун давом этади. Сингапурнинг ҳозирги Президенти Ви Ким Вининг ваколати 28 августда тугайди.

✦ **РОССИЯДА** ҳам пул етишмаяпти. Санкт-Петербург темир йўлчилари июль ойига маошларини ҳанузгача олишганлари йўқ.

✦ **МОСКВАДА** банклараро навбатдаги валюта савдоси бўлиб ўтди. Унда бир АҚШ доллари 987 рублга сотилган. Бу кўрсаткич олдингига қараганда 2,5 рубл кўп демакдир.

ЖАҲОН ТАЛАБЛАРИ ДАРАЖАСИДА

Республиканинг барча меҳнат жамоалари «Ўзбекистонда ясалган» деган тамға буюмларнинг бағоят сифатлилигига кафолат бўлиши учун ҳаракат қилиб, республиканинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлашга улуш қўшмоқда. «Вазирликлар, идоралар, уюшмалар, концернлар ва ташкилотларнинг 1992—1993 йилларда Ўзбекистон Давлат стандартлар қўмитаси билан биргаликда маҳсулот сифатини ва рақобатдошлилигини ошириш ишлари дастури» бу ҳаракатга йўриқ беради. Республика Вазирлар Маҳкамаси маъқуллаган бу дастур қандай амалга оширилмоқда?

Республикадаги қирқдан ортиқ корхона бу дастурни амалга оширишда таянч корхона қилиб белгиланган. Андижон ирригация машинасозлиги, Жиззах пластмасса заводларида, Наманганадаги кимё, Қувасойдаги чинни заводларида, «Ўзбекметалл» заводида, Хива гилам комбинатида, «Кинап», «Ўртаосиёэлектраппарат» бирлашмаларида ва бошқа кўпгина корхоналарда халқаро андозаларни жорий этиш бошланди.

Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводида ташқи иқтисодий фаолият кучайди. Бу ерда пахта териш техникаси бозорини кенгайтириш билан жиддий шуғулланишмоқда, яъни терим машиналарини жаҳон талаблари даражасида тайёрлашга эътибор қаратилмоқда. «Тошкент трактор заводи» бирлашмасида маҳсулотнинг рақобатбардошлилигини ошириш юзасидан аниқ чоралар кўрилмоқда. Масалан, бу ерда ишлаб чиқарилаётган Т—28 Х4М трактор модели тез орада тағин ҳам пухтароқ бўлади. Машинанинг янги «касб»и республикамизда ҳам, хорижда ҳам харидорларни қизиқтириши турган гап. Бу машиналарни қишлоқ хўжалигидан ташқари юк ортгич, бульдозер, йўлларга асфальт ётқизадиган каток сифатида бинокорликда ҳам ишлатиш мумкин бўлади.

Чирчиқ пойабзал бирлашмаси, Ўзбекистон тўқимачилик машинасозлиги, Чирчиқ қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводлари ҳам маҳсулотни жаҳон бозорига чиқаришга аҳд қилдилар. «Элбор» бирлашмасининг синтетик олмос кукунлари АҚШдаги ҳамкорларни қизиқтирмоқда; Қибрайдаги чанқоқ босди ичимликлар комбинати «Пепси кола» ва «Кронос» фирмалари билан ўзаро манфаатли алоқаларни йўлга қўйди. Энди бу ерда сиғими бир литрлик пластмасса идишларда маҳсулот ишлаб чиқарила бошлайди.

Хориждагидан қолишмайдиган, яхшироқ маҳсулот ишлаб чиқаришга интилишни кўрсатувчи бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шойи газламалар, тикувчилик буюмлари, кимё саноати, мис, руҳ ҳамда республиканинг асосий бойлиги — пахтачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш тўғрисида ҳам шундай гапларни айтиш мумкин.

(ЎзА мухбири).

Бизнинг мусоҳаба

БИР ГУРУҲДАН—ЙИГИРМА ОЛИМ

ҲАМСУҲБАТИМИЗ ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ НОМЗОДИ, ДОЦЕНТ МАМЛАКАТ ҲОШИМОВА

— Мамлакат опа! Ўз миллати, Ватанини чинакамига севгувчи киши она тили, адабиёти ва унинг тарихини пухта ўрганиш, ўргатишни муқаддас вазифа деб ҳисоблайди.

— Тўғри айтдингиз, Аъзамжон. Тил, адабиёт ва тарихни ўрганиш — фақат шу соҳа кишиларининг иши, деб ҳисоблайдиганлар янглишадилар. Бу — ўзини билган ҳар бир кишининг бурчидир. Фақат ўргатишгина мутахассислар зиммасига тушади, холос. Адабиётга муҳаббат менга отамерос. Дадамдан иккита шеър тўла дафтар қолган. Шеъриятга ҳавас менда жуда эрта уйғонган. Айрим машқларим «Ленин учқуни» газетасида босилган. 1954 йилда республика ёзувчилар қурултойи олдидан ёш ижодкорлар кенгаши ўтказилганди. Уч кун давом этган бу тадбирда қатнашишим мен учун катта воқеа бўлган. Ўрта мактабни битирганимдан кейин дадам Тошкентга олиб бордилар. Бешта олий ўқув юртига бордик. Танладик-да. Охири Тошкент Давлат университетига келиб тўхтадик. Ўша йили филология факультети студенти бўлдим.

— Опа! Биз талабалик пайтимизда сиз ўқиган давр, хусусан курсдошларингиз тўғрисида кўп қизиқарли гаплар эшитардик. Иноқлик, самимият, меҳр-оқибат ҳақида сўз кетса, сизнинг курсингизни мисол келтиришарди. Сирли, қизиқарли бир оламдек туюларди у даврлар. Ўша йиллар ҳақида гапириб берсангиз.

— «Студентлик — олтин даврим» деган гапни кейинги пайтларда киноя оҳангида ишлатишадиган бўлишди. Бизнинг давримизда бу ибора ўз маъносида қўлланарди. Ҳозир ҳам шу фикрдаман. Ҳақиқатан ҳам бизнинг курсимиз факультет тарихидаги ягона курс. Ўн тўққиз йигит ва ўн тўққиз қиз битирганмиз. Бир гуруҳда ўқиганлардан 20 киши фан номзоди бўлди. Бир киши фан доктори.

— Курсдошларингизнинг айримлари номини айтмайсизми?

— Уларни айтиш мен учун ҳар доим фахр. Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов, шоирлар Анвар Эшонов, Анвар Исроилов, олимлардан Норбой Худойберганов, Раҳматилла Иноғомов, Ҳасанхўжа Муҳаммадхўжаев, Талъат Солиҳов, Анвар Каримов... Буларнинг ичида айримлари вафот қилишди.

— Бу зотлар ҳозир ҳам адабий-ижтимоий ҳаётда ўз ўрнига эга. Уларнинг айни кучга тўлган, жўшқин ёшлик йиллари жуда ажойиб ўтган бўлиши керак, албатта.

— Гуруҳимизда адабий тўгарак бор эди. Муҳокама, мунозара, мушоиралар ўтказардик. Бир-биримиз билан иноқ ва аҳил эдик. Бирон байрамни бир ерга тўпланмай ўтказган эмасмиз. Ўша пайтда айрим дўстларимиз уйланишган бўлиб, уларнинг оилалари ҳам худди ўз курсдошларимиздек бўлиб кетишганди. Ҳар йили иккинчи майда лола сайлига чиқардик. Бу одат бирон марта бузилмаган. Тошкентлик курсдошларимизникида ҳаммамиз йиғилардик. Янги йилни биринчи курсдалигимизда Талъат Солиҳовникида, учинчи йили эса Эркин Воҳидовларникида нишонлаган эдик. Бир ажойиб, беғубор дамлар экан. Бир-биримизга меҳрибон, самимий муносабатда эдик. Абдураҳмон Назаров деган қирғиз йигит 4-курсгача резервда эди. Бунинг нималигини ўзингиз яхши биласиз — ётоқхона йўқ, стипендия етишмасди. То ҳақиқий студент бўлиб расмийлашгунча уни Раҳматулла Иноғомов ва Эркин Воҳидов уйларига олиб кетишган, бирга яшашган.

— Эҳ-ҳе, ҳозир айтиб берганларингиз бугунгига солиштирганда худди эртакка ўхшайди. Кейинги беш-олти йил ичида талабалар ҳаёти жўшқинроқ, ҳатто асабийроқ бўлиб кетди. Улар сиёсий воқеаларга қизиқишади, унда иштирок этиш иштиёқи ҳам бирмунча баланд. Мен учун 1985—90 йиллар давомида таҳсил олган ёшларда халқ, миллат ва она тил дарди кучлироқ туюлади. Ўзбек тилининг Давлат тили мақомини олишида ёшлар таъсири, ҳиссаси бор. Сиз ўқиган давр йигит-қизлари билан ҳозиргилар ўртасида қандай фарқ бор деб ўйлайсиз? Дунёқараш, ватанпарварлик борасида улар бир-бирлари билан келиша олишадими?

— Сиз айтган хислатлар ҳамманинг ўз даври, шароитига қараб баҳоланади, кейинги давр ёшларига имконият кенг яратилган. Бунинг устига талабаларни ижтимоий ҳимоялашга шахсан Президентимизнинг ўзлари алоҳида эътибор беряптилар. Лекин ёшларда ўқишга эътибор кам. Ўзимизга солиштирганда ўша жўшқинлик, тиришқоқликни бугунги ёшларда кўрмайман. Илм олишга интилиш суст. Кутубхоналар ҳувиллаб ётганини кўриб, юрагим увушади. Биз ахир Навоий кутубхонасида кеч соат 11 гача китоб титардик. Бугун унақа эмас. Дарсларга қатнаш, синов-имтиҳонларга тайёргарликни кузатинг — ҳаммаси ойдинлашади-қўяди. Сустлик — ёшликка бегона. Чала билим билан муаллимлик қилишдан ёмони борми?

— Устоз Абдулла Қаҳҳор тасвирлаган нафис адабиёт муаллимлари сизга ҳам учраб турадими?

— Муаллим ҳар томонлама етук ИНСОН бўлиши керак. Одоб-ахлоқ, эътиқодни адабиёт тарбиялайди. Ўз фанини чуқур билмаган, замонавий адабиётдан хабардор бўлмаган ўқитувчи — келажак авлод олдидаги катта гуноҳкор кимсадир. Мактабда талаб пасайдими, илмга қизиқиш сусаяди.

— Сизни жуда талабчан ва қаттиққўл дейишади. Ҳатто айримлар бу хислатларни адабиётчига бегона, деб ҳам ҳисоблашади. Бу фикрга муносабатингиз қандай?

— Мени ёшлигимда шундай дейишарди, шукрки, бугун ҳам бу фикр ўзгармапти. Одамнинг талабчанлиги, қаттиққўллиги аввало ўзига нисбатан қўлланиши керак. Бу ерга ишга келганимда беш нафар илмий даражали ўқитувчи бор эди. «Олтинчиси мен бўлишим керак», деган қатъий фикр мени руҳлантирди. Олтмиш олтинчи йилда номзодлик ишимни ёқладим. Аввал оддий ўқитувчи, сўнгра катта ўқитувчи, 1987 йилгача факультет декани бўлиб ишладим. Ҳозир проректор вазифасидаман. Институтнинг учдан бир қисм ўқитувчиси менинг шогирдларим. Саминжон Тўйчиев, Жўравой Қўзибоев, Абдураҳмон Болтабоев, Валижон Сафохоновлар билан ёнма-ён ишлаяпмиз. Фарғона вилоятининг таниқли кишиларидан Юлдузхон Қодирова, Акрамжон Қодиров, Муҳаббат Олимовалар ҳам шогирдим эканлигидан мамнунман. Уларнинг барчаси қаттиққўллик ва талабчанликни хуш кўрадиган инсонлар. Бу икки нарса бўлмаган жойда тартиб бўлмайди. Тартиб йўқ ерда ривожланиш, иш йўқ. Шахсий манфаати йўлида ҳеч нарсадан тап тортмайдиган, инсофни унутган, ғайриқонуний ишларни хаспўшлашга муккасидан кетганлар билан муроса қилолмайман. Зеро, бу виждонли одамнинг қўлидан келадиган иш эмас.

— Қўқон адабий муҳити яшаб қоладими? Бугун ушбу шаҳарда яшаб ижод этаётган кишилар ҳақида фикрингиз?

— Мени ҳам бу савол доим ўйлантиради. Бир пайтлар улуғ адабий муҳит маскани бўлган юртда бу руҳ сўнмаслигига ишонаман. Ёзувчилар уюшмасининг Қўқон шаҳар бўлими адабиёт музейи билан биргаликда катта ишлар қилишяпти. Бу ўринда истеъдодли шоир Ҳабиб Саид Ғанининг хизматлари катта. Анвар Юнус, Ўрмон Омон, Дилбар Ҳамзахўжаева, Ҳабиба Абдулҳакимова, Шуҳрат Неъмат, Фарида Ҳусаинова ва бошқа ўнлаб ижодкорларнинг чиқишларини доим кузатиб бораман. Умуман вилоятлардаги қаламкашларга эътиборни кучайтириш керак. Яқинда Президентимиз ёш ижодкорлар ҳаётида катта воқеа бўлган қарорни эълон қилдилар. Уларга давлат мукофоти бериш тўғрисидаги қарор ҳам улуғ ишлардан биридир. Уни амалга оширадиган мутасадди шахслар виждонан ишласалар чинакамига тарихий иш бўлади.

Аъзам ЎКТАМ суҳбатлашди.

Тоғу-тошларда мусаффо ҳаводан нафас олиб, табиат гўзалликларидан баҳраманд бўлишга нима етсин. Чўпон халқига шу жиҳатдан ҳавас қилиш мумкин. Аммо аслида-чи, тун қоронғусида қўйларни бир ўтлатиб келиш ёки қўзилатиш мавсуми ташвишларига ҳамма ҳам дош беролармикан! Йилдан-йилга енгилроқ ишларга ўзини уриб, чўпонлик таёғини ушлайдиган мардлар камайиб бораяпти. Бу соҳада меҳнат қилиш ҳозирги даврга келиб жасоратга айланди десак, муболаға бўлмайди.

Зомин туманидаги «Молгузар» давлат хўжалигининг илғор чўпони Нурали Аллаёров 12 йилдирки, сурув ортидан кун кечираяпти. Айни пайтда Нурали отарида 600 бош совлиқ боқилмоқда. Албатта, боқиш билан боқишнинг фарқи бор эканки, Нурали баҳорги мавсумда ҳар юз бош қўйдан режадаги 97 та ўрнига 109 тадан қўзи, 280 та ўрнига 300 дона қоракўл тери, ҳар бош қўйдан бир килограммдан жун олишга муваффақ бўлди. Бир неча йилдан буён укаси Юсуфжон ҳам акасига эргашиб, чўпонлик сирларини ўрганмоқда. Демак, ҳали Нурали сингари чўпонларимиз, унинг шогирдлари бор экан, жун, гўшт ва қоракўл мўл бўлади.

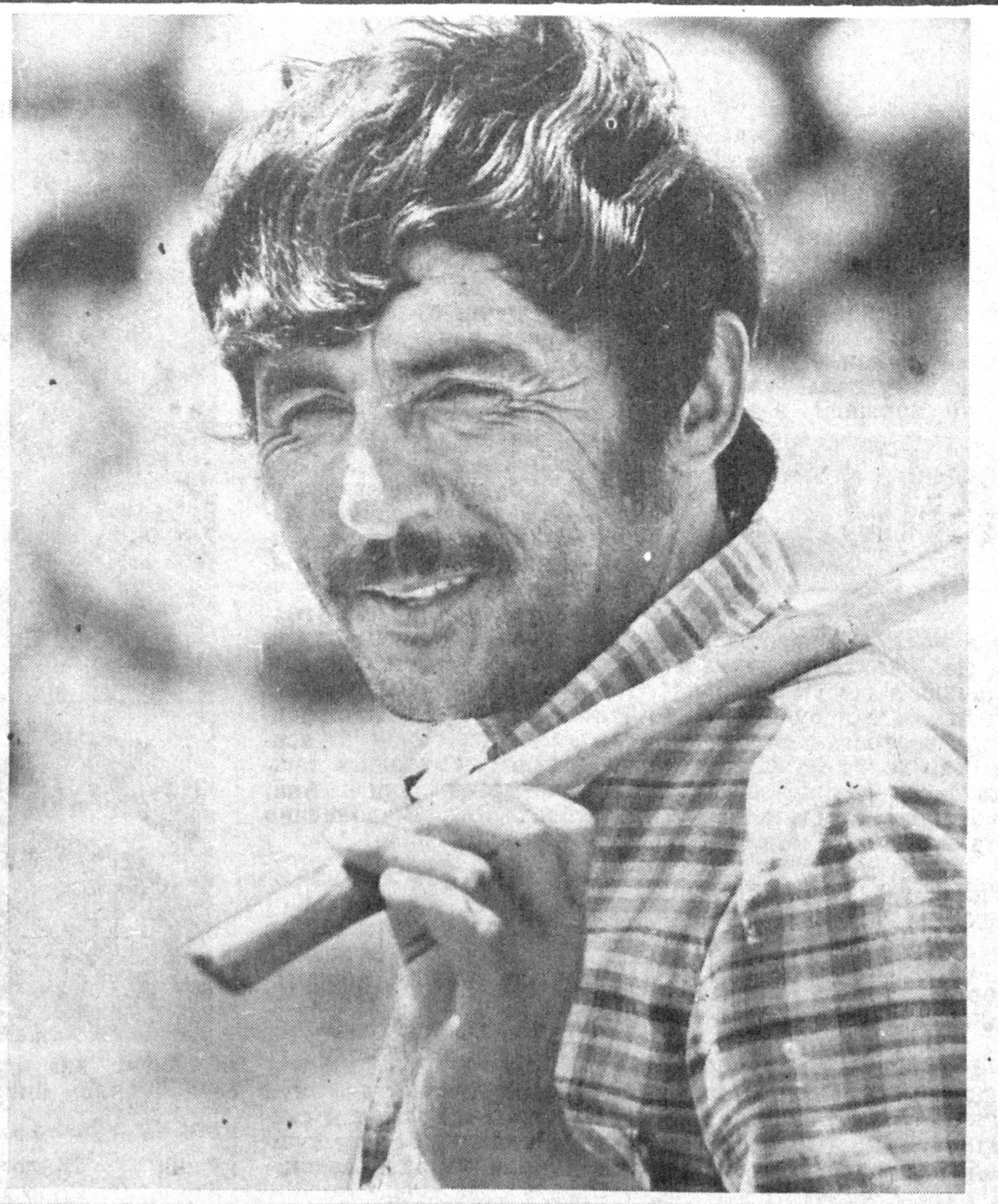

СУРАТЛАРДА: бош чўпон Нурали Аллаёров; сурувлар ўтламоқда.

Б. ТЎРАЕВ суратлари (ЎзА).

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР · ХАБАРЛАР · ҲОДИСАЛАР

«ЗИЛОЛ СУВ»ГА ҚОНАМИЗ

Ипакдек майин, пўлатдек пишиқ, оҳудек гўзал! «Сян су» (Зилол сув) Ўзбекистон — Корея қўшма корхонаси ишлаб чиқаришга шайланиб турган табиий чармни фақат шундай таърифлаш мумкин. Бу корхона ташкилотчилари — Ўзбекистон республикаси Сув хўжалиги вазирлиги билан Жанубий Кореянинг «Сен у оверсайс» фирмасидир.

Ҳозир бозорларимиз сифати унчалик бўлмаган Туркия ва Хитой маҳсулотлари билан тўла. Ваҳоланки, Оврупо, АҚШ, ва Японияда жаҳонга доңғи кетган фирмаларнинг нуфузи баланд. Кореянинг «Сен у оверсайс» фирмасини ҳам ҳақли равишда шундай нуфузли фирмалар қаторига қўшиш мумкин. Бунинг учун биргина мисол келтириш кифоя: АҚШ фермерлари етказадиган териларнинг ярмидан кўпига Жанубий Корея кўнчилари ишлов беришади! Жаҳонга машҳур курткалар, башанг камарлар, спортчи тулпорларининг эгарлари — жанубий кореялик ҳамкорларимиз ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг намуналаридир.

— Сизларда катта иқтисодий имконият бор, — дейди машҳур ишбилармон, «Сен у оверсайс» фирмасининг президенти Дю Дя Ман. — Республикангиз мустақиллигининг икки йиллиги нишонланиши арафасида Бектемир яқинида чармни қайта ишловчи катта қувватга эга бўлган завод ишга тушади. У 12 минг квадрат метр майдонни эгаллаган бешта ишлаб чиқариш цехларидан иборат. Бу ерда замонавий технология асосида чарм тайёрланиб, замонавий кийимлар тикиб чиқарилади. Шу нарсага алоҳида эътиборни жалб этмоқчиманки, анчагина зарарли бўлган бу ишлаб чиқариш йўсини давлат табиатни муҳофаза қилиш қўмитасида экспертизадан ўтди. Биз «аъло» баҳо олдик.

Янги корхона 300 дан ортиқ кишини кафолатли ва юқори ҳақ тўланадиган иш билан таъминлайди. Хуллас, халқаро башанг кийимлар танловларида Ўзбекистоннинг «Зилол сув» фирмасида ишлаб чиқарилган замонавий кийимларни кўз-кўз қиладиган вақт яқин.

Л. ЛЕВИН,
ЎзА мухбири.

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

✦ ТОКИО. Шарқий Осиё давлатлари сўнгги йигирма йил мобайнида халқ турмушини яхшилаш йўлида сезиларли муваффақиятларга эришди. Ваҳоланки, ушбу муддатда мазкур мамлакатлар аҳолиси 40 фоиз кўпайган эди. 1970 йилдан буён минтақанинг Хитой, Индонезия, Жанубий Корея, Малайзия, Филиппин ва Таиланд давлатларидаги қашшоқлик муаммосини тадқиқ этаётган жаҳон банки мутахассислари шу хулосага келдилар.

Жаҳон банкининг Токиода эълон қилинган маърузасида шу ҳақда гап боради.

✦ ХАНОЙ. Камбоджа таъсис мажлисининг махсус комиссияси янги конституция лойиҳасини ишлаб чиқди. Комиссия раиси Инг Киетнинг айтишича, мазкур ҳужжатга биноан давлатни 5 йил муддатга сайлаб қўйиладиган Президент бошқаради. Президентга маҳкама аъзоларини тайинлаш ва ишдан олиш, шунингдек, қуролли кучларни назорат қилиш ваколатлари берилган.

Маълумки, 1970 йилда мамлакат раҳбари Нородом Сианук чет эл сафарида юрган чоғида давлатни бошқариш ҳуқуқидан маҳрум этилган эди. Оғзи куйган қатиқни ҳам пуфлаб ичади, дейдилар. Янги асосий қонунга кўра, мамлакат парламенти Президентни вазифасидан четлатиш ҳуқуқига эга эмас.

✦ ҚОҲИРА. Миср пойтахтининг марказий майдони— Ат-Таҳрирда республика ички ишлар вазири Ҳасан ал-Алфийга суиқасд қилинди, деб хабар беради РАТА—ТАСС мухбири. Қуролланган террорчилар ички ишлар биносига яқинлашаётган вазир машинасига қарата ўт очди.

Миср Ички ишлар вазирлиги расмий вакилининг маълум қилишича, вазир қўлидан яраланган. Унинг бир неча шахсий қўриқчиси ўлдирилган.

ҚЎШҲОКИМИЯТЧИЛИК АЗОБИ

Шу кунларда Россияда юз бераётган воқеалар бутун дунё сиёсатдонлари эътиборини ўзига жалб қилаётир. Мамлакат Президенти билан Олий Кенгаш ўртасидаги муносабатларнинг кескинлашиб кетгани бунга сабаб бўлди. 12 август куни Россия давлат телерадио компанияси вакиллари ҳамда оммавий ахборот воситалари раҳбарлари иштирокида ўтган мажлисда Борис Ельцин ҳозирги сиёсий вазиятдан чиқишнинг муҳим йўлларидан бири «янги парламент сайловларидир», деди. Президентнинг айтишича, «сайловлар шу йилнинг кузида, албатта, бўлиши керак, агар парламент бундай қарорга келмаса, унинг ўрнига Президент қарор қилади».

Мамлакат раҳбари Россия Федерацияси Олий Кенгашининг фаолияти жамиятда сиёсий зиддиятларнинг кескинлашувига сабаб бўлаётгани ҳақида гапирди. Олий Кенгаш томонидан қабул қилинган бюджет ҳақидаги қонунга ҳар қандай шароитда ҳам имзо чекмаслигини, бу ҳужжат Россия молия тизимини яксон қилувчи зарба эканлиги ва модомики у ҳаётга татбиқ этилгудек бўлса, мамлакат пул жабҳасини барбод қилишини ҳамда бутун Россия давлатчилигига путур етказишини айтди. Унинг фикрича, мамлакатдаги қўшҳокимиятчилик янги босқичга кирди.

Кенгашда Борис Ельцин «Нега сукут сақлаётгани, нима сабабдан муҳолифатнинг қўпорувчилик ҳаракатларига жавоб қайтармаётгани» ҳақида саволлар тушаётганига ҳам тўхталди. Бунга жавоб тариқасида: «Кейинги вақтлардаги вазият ўта синчковлик билан ўрганилди ҳамда турли қатъий ҳаракатларга ҳозирлик кўрилди, бу ҳаракатлар бошланади», деди. Бир сўз билан айтганда, Россия Президенти мамлакатда ҳукм сураётган иккиҳокимиятчиликка қарши «уруш» эълон қилди.

Президент парламентни тарқатиб юбориш ва унга қайта сайлов ўтказишга, янги конституция қабул қилинишига эриша оладими, йўқми — буни вақт кўрсатади. Бироқ шуниси аёнки, Россияда давлатни идора этишда ҳамжиҳатлик етишмаётгани, у мамлакатни ёмон аҳволга солиб қўяётгани равшан. Ошкоралик, демократия ниқоби остида тобора авж олаётган ички сиёсий низолар замирида эса ҳокимият учун курашаётгани ҳам ҳеч кимга сир бўлмай қолди — кейинги вақтларда Россия сиёсат майдонида содир бўлаётган воқеа-ҳодисалар шундай хулоса чиқаришга имкон беради. Улкан бир мамлакатда 1961 — 1992 йилларда муомалага чиқарилган пулларни янгилари билан алмаштиришдек ўта муҳим ва масъулиятли ишга киришилса-ю, бундан Президент бехабар қолганининг ўзиёқ фикримизнинг исботи бўла олади.

Ҳокимият тепасида содир бўладиган амал талашишлар ва ўзаро келишмовчиликлардан аввало халқ кўпроқ зарар кўради — энг ачинарли томони ҳам ана шунда. Россия Президенти билан Олий Кенгашдаги консерватив кучлар ўртасидаги ўзаро низолар, сиёсий бошбошдоқлик бир ёқли бўлгунига қадар жафокаш рус халқини яна нималар кутаётган экан? Иккиҳокимиятчилик балоси унинг бошига яна қандай ғавғолар олиб келади?

Президент парламентни янгилашга астойдил киришди, энди у ортга чекина олмайди. Борис Ельцин учун мухолиф кучга айланиб қолган парламент ҳам осонликча таслим бўлмаслиги аниқ — хавотирланарли жиҳати шунда.

Яқинда Ўзбекистон ва Қозоғистон республикалари раҳбарлари Россия ҳукумати билан молиявий иттифоқ ҳақида келишиб олдилар. Бунга Беларусь ҳам қўшилмоқчи. Маълумки бундай ўзаро ҳамкорликлар осойишталик ҳукм сурган жойдагина ривож топади. Айниқса, Россиядай улкан бир мамлакатда ўзаро тотувлик, тинчлик ҳукмрон бўлиши дунё миқёсида ҳам жуда катта аҳамият касб этади. Барча бошқарув тизимлари раҳбарлари муайян бир қутлуғ ғоянинг рўёбга чиқиши йўлида бир ёқадан бош чиқариб иш тутиши аввало мамлакат равнақини таъминлайди. Ана шундагина раҳбарлар-у, унинг атрофидагилар халқ олқишига сазовор бўладилар. Чунки, фақат тинчлик, хотиржамлик ва ўзаро ҳамжиҳатлик таъминланган жойдагина қут-барака ҳамда тараққиёт бўлади, эзгу-мақсадлар воқеликка айланади. Акс ҳолда порлоқ келажак ҳақидаги баландпарвоз гап-сўзу, режалар хом хаёллигича қолиб кетаверади. Бунга тарихда ҳам, бугунги кунимизда ҳам мисоллар кўп. Россия ана шу осойишталик йўлидан боришига ишонгимиз келади.

Шуҳрат УМИРОВ,
ЎзА мухбири.

● СПОРТ

ДАСТЛАБКИ МЕДАЛЬ

Германиянинг Штутгарт шаҳрида ўтаётган енгил атлетика бўйича жаҳон биринчилиги мусобақаларида Ўзбекистон миллий терма командаси дастлабки медални қўлга киритди. Тошкентлик Дмитрий Полюнин жаҳондаги энг кучли найза улоқтирувчилар беллашувида «бронза» совринини олишга муваффақ бўлди. 24 ёшли бу йигит халқаро тоифадаги спорт устасидир.

Ўзбекистон енгил атлетикачилар терма командаси сафида Германияга яна олти киши жўнаб кетган. Жаҳон биринчилиги учун беллашувларда Д. Полюнин билан биргаликда найза улоқтирувчилар Светлана Свеженцева ва Владимир Парфёнов (Тошкент), андижонлик Виктор Зайцев, тошкентлик югурувчи Анвар Кучмуродов, унинг юртдошлари ўнкурашчи Рамил Ғаниев ва ядро улоқтирувчи Сергей Кот иштирок этмоқдалар.

МУСТАҚИЛЛИК — ЯККАЛАНИШ ЭМАС

(Давоми. Боши 1-бетда).

ҳеч ким мажбур қилгани йўқ. Яна такрор айтаманки, одамлар байрамларсиз яшай олмайди. Ахир байрам кўнгилни кўтаради, ғам-ташвишни унутишга ёрдам беради. Бу байрам хўжакўрсинга, жаҳон миқёсида сохта обрў орттириш мақсадида ёки бошлиқларни улуғлаш учун қилинаётгани йўқ. Бу байрам — мустақил давлат тарихидаги ёркин саҳифалардан бири бўлади!

— Сиз мураккаб шароит ҳақида гапирдингиз. Ўзбекистонликларнинг ҳозирги авлоди ҳақиқатан ҳам осон даврда яшаб, ишлаяпти, деб бўлмайди, албатта. Яқин қўшниларимиз, Ҳамдўстликдаги бошқа давлатларда юз бераётган ҳодисалардан ҳам кўриниб турибдики, мустақиллик кўпгина муаммоларни ҳам келтириб чиқаряпти...

— Эрк, мустақиллик — ҳар қандай одамнинг, ҳар қандай давлатнинг табиий истагидир. Аммо мана шу эркдан оқилона фойдалана олиш ҳам муҳим. Афсуски, МДҲнинг бошқа мамлакатларида кишилар митингбозликдан бошқа нарсани билишмаяпти.

Бунинг оқибатини — Тожикистондаги қонли уруш, Қорабоғдаги бегуноҳ қурбонлар, Шимолий Кавказдаги зиддиятларни ўзингиз кўриб турибсиз. Бу саноқни яна давом эттириш мумкин. Бундай воқеалар бизда — Ўзбекистонда нега юз бермаяпти? 1991 йилгача бизда ҳам вазият жўн бўлмагани кўпчиликнинг эсида бўлса керак. Маҳаллий бўлмаган аҳолининг кета бошлаши, ичимиздаги бузғунчи кучларнинг можаро чиқаришга, аҳоли ўртасида митингбозлик эҳтиросларини қўзғашга интилиши эсингиздадир? Шукрки, бу кунлардан эсон-омон ўтиб олдик.

Менга кўпинча: «Ўзбекистон қандай қилиб оғир сиёсий-иқтисодий ларзаларни четлаб ўтди?», деб савол беришади. Бунинг жавоби оддий. Бунга биринчи навбатда раҳбариятнинг чуқур ўйлаб ҳамда узоқни кўзлаб ишлаши натижасида эришилди. Президент Ислом Каримов олға сурган беш қоида жаҳонда эътибор қозониб гина қолмай, ўзининг ҳаётийлиги, истиқболли эканини амалда кўрсатди.

Шулардан иккитасига тўхталайлик: бизда давлат бош ислоҳотчи, бинобарин, барча ислоҳотлар учун масъул ҳисобланади. Иқтисод ҳар доим сиёсатдан устун туриши керак. Бизда шундай бўлмаяптими?! Республикадаги барқарор вазият, миллатлараро тотувлик, ижтимоий-иқтисодий ларзаларнинг йўқлигига юксак талабчанлик ҳамда интизом орқали эришаяпмиз. Бизни ҳаддан ташқари қаттиққўлликда айблаётганлар ғарбдаги тараққий этган демократик мамлакатларга бир назар ташласин. Ўша мамлакатлар ҳукуматлари фаолиятининг бош мезони тартиб ва интизом эмасми? Халқимиз президентимизга ишонч билдирибгина қолмасдан, у кўрсатган йўлда дадил одим ташламоқда. Ҳаётнинг ўзи халқни бошқа йўл йўқлигига ишонтирди.

Ислом Каримов фақат ўзбек халқининггина меҳрини қозонган эмас. Мен яқинда у билан Президент Асқар Акаевнинг таклифига биноан Қирғизистонга борганимда қўшни мустақил давлатда ҳам президентимизнинг обрўси баландлигининг гувоҳи бўлдим.

— Иқтисодий ва сиёсий мухолифларингизнинг кўпчилиги Ўзбекистон раҳбариятини республика Россия ҳамда собиқ иттифоқнинг бошқа республикалари билан алоқани узмаётганлигида айбламоқда. Бу ўринда уларнинг яқин орадаги Мусулмон Давлатлари Иттифоқини тузиш ҳақидаги талабларини ҳам эсласак бўлади. Бу баёнотларга қандай қарайсиз?

— Қисқа қилиб айтадиган бўлсам, бу — ёмғирдан қутилиб, қорга тутилишдай бир гап, яъни, бир қарамликдан қутулиб, иккинчи қарамликка кириш демакдир. Мустақил Ўзбекистон бундай йўлдан бормайди. Биз тараққий этган мамлакатлар тажрибасида синалган, маърифатли, Ўзбекистон, аниқроғи, Марказий Осиё хусусиятларини ҳисобга оладиган йўлни танлаганмиз. Бизда фалажлатиб даволашлар, инқилобий сакрашлар бўлмайди. Ислом Абдуғаниевич Каримов фақат ижтимоий ларзаларсиз тадрижий йўлгина халқни қашшоқлашишдан сақлаб қолади, деб кўп такрорлайди. Фақат шу йўлгина Ўзбекистоннинг кўп миллионли ва кўп миллатли халқи учун ҳақиқий йўлдир. Бизда кишиларни миллатга ажратиш одати йўқ.

Мустақилликка ўтиш даврида маиший асосда зиддиятлар бўлган эди, албатта. Аммо, миллати рус, татар ёки корейс бўлган биронбир яхши мутахассиснинг фақат ўзбек бўлмагани учун ишдан олиниб, унинг ўрнига ишни яхши уддалай олмайдиган ўзбек қўйилганини биласизми? Ҳукумат таркибида, ятиқ вазирлар орасида руслар, татарлар ҳамда бошқа миллат вакиллари бор.

Яна бир ёрқин мисол. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг яқинда генерал-майор унвони берилган олти зобитининг учтаси рус миллатига мансуб.

Буни нима деб ўйлайсиз: тасодифми, қонуниятми?

— Иқтисодий муаммоларга қайтайлик. Сиз бу муаммолар билан ҳар куни шуғулланасиз. Матбуотдан маълумки, Ўзбекистонда ўртача иш ҳақи Ҳамдўстликнинг бошқа мамлакатларидагидан анча кам. Ўзбекистоннинг газеталари эса ҳар ойда МДҲнинг бошқа пойтахтларидаги асосий эҳтиёж молларига бўлган нарх-навони босиб чиқаришади. Бу маълумотларда биздаги аҳвол яхшидай кўринади. Бунга нима дейсиз?

— Гапингизни тушундим. Ахборотнинг етарли эмаслигида Бош вазир ўринбосари сифатида менинг ҳам айбим бор. Бизда энг кам иш ҳақи 11 минг 250 сўмни ташкил қилади. Бу МДҲ мамлакатлари ўртасида энг юқори кўрсаткич. Бизга қандай айб қўйишяпти? Россияда ўртача иш ҳақи Ўзбекистондагидан бир неча марта баланд, дейишяпти. Бу гап тўғри. Аммо, биз миллионлаб пул топадиган бойваччалар турмушининг ўртача даражаси билан ҳисоблашмаймиз. Биз Ўзбекистонда истиқомат қилаётган ҳар бир кишининг эҳтиёжини тўла қондиришга ҳаракат қиляпмиз. Республикада ҳар бир киши иқтисодий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинган. Бошқа республикаларда уятдан ерга қараганча қўл чўзиб турган одамларни кўрганингда юрагинг ачишади. Уларнинг бошига бундай қисматни ким солди?

Гап иқтисод тўғрисида кетар экан, мен Ўзбекистондаги вазиятни беморнинг операциядан кейинги ҳолати билан таққослагим келади. Ҳа, таназзул юз берган, хавфли белгилар пайдо бўлган эди. Ҳозир инқироз ортда қолди. Олти ой ичида сўнгги пайтларда биринчи марта миллий бюджетда салбий кўрсаткичдан қутилганимизга диққатингизни алоҳида қаратмоқчиман. Ҳа, бироз таназзул бўлган эди. Аммо, у атиги 1,5 фоизни ташкил этди. Бу салбий ҳол МДҲ мамлакатларидан олиб келинадиган хомашёнинг вақтида етиб келмагани туфайли юз берди.

Қийинчиликлар бор, бундан кейин ҳам бўлади. Аммо муҳими — Ўзбекистон тараққиётининг, республикамизнинг жаҳон ҳамжамиятига дадил кириб боришининг пухта ўйлаб тузилган иқтисодий дастури бор, яқиндагина хомашё манбаигина бўлган мамлакатимиз сифат жиҳатидан янги бир босқичга ўтмоқда — рақобатбардошли тайёр маҳсулот ишлаб чиқарадиган мамлакатга айланмоқда.

Мисоллар керакми? Марҳамат! Бундан бир неча йил муқаддам пахта майдонлари 2 миллион 400 минг гектарни ташкил этар эди. Келаси йил эса бу кўрсаткич 1 миллион 450 минг гектарга тушади. Аммо, ялпи ҳосил олдинги даражада қолади. Пахтадан бўшаган ерлар фермерларга жамоа мулки қилиб берилади. Ўтган ўн йилликлар давомида одамлар ердан узоқлашиб қолган эдилар. Энди ердан фойдаланишнинг ҳадисини олишди, уларда мўмай даромад қилиш истаги ҳам пайдо бўлди. Нима, бу ёмонми?

Бошқа бир муҳим муаммо— ёрдамчи соҳаларни ривожлантиришни олайлик. Кейинги икки йилда қишлоқларни газлаштириш ҳамда ичимлик суви билан таъминлашга шу қадар кўп маблағ сарфландики, кўплаб беш йилликлар давомида бунча маблағ ажратилмаган эди. Бунинг натижаси ҳам тезда кўзга ташланди. Ҳозир республика харитасига қарасангиз, унда газ, водопровод келтирилмаган, асфальт йўл қурилмаган қишлоқни топишингиз қийин...

— Ислом Каримов билан Нурсултон Назарбоевнинг Алматида бўлиб ўтган яқиндаги учрашуви ҳамда ундан кейин Россия ва Марказий Осиё давлатлари бошлиқларининг Москвадаги музокаралари жуда кўп масалаларни ойдинлаштирди. Асосий хулоса — Ўзбекистон рубль зонасида қолиб, Россия ва Қозоғистон билан ўзаро фойдали мустаҳкам алоқаларни йўлга қўйишга ҳаракат қилади. Хўш, давлатнинг ўз манфаатлари нима бўлади?

— Шу айтганларингизнинг ўзи Ўзбекистоннинг давлат манфаатларидир. Фақат лақмаларгина биз ўзимизни ўз маҳсулотимиз билан тўла таъминлай оламиз, дейиши мумкин. Бу — бўлмаган гап. Бизнинг иқтисодий имкониятларимиз катта, республикада қудратли саноат ва қишлоқ хўжалиги базаси яратилган, албатта. Аммо, ўз қобиғимизда ўралиб қолишимиз — ўтказилаётган барча ислоҳотларни барбод қилиш демакдир!

Ислом Каримов билан Нурсултон Назарбоев Алматидаги сўнгги учрашувларида минтақа бозорини яратишга қарор қилдилар. Бу жуда тўғри қарор бўлди. Теппа-тенглик шароитида ишлашимиз мумкин экан, Қозоғистон жуда қимматга тушадиган кимё саноатини ривожлантириши шартми? Биз уларга кимё маҳсулотлари, пахта, ипак берамиз, улар бизга гўшт билан ғалла беради. Ёки Россияда яхши тараққий этган оғир саноат бўла туриб, Ўзбекистон бу соҳа учун катта сармоя ажратиши тўғри бўладими? Кооперация йўлидан бориш яхшироқ-ку. Бутун маърифатли дунёда шундай қилинади. Ҳозир сунъий иқтисодий андозалар яратишга, бошқаларга хос бўлган ишлар билан шуғулланишга йўл қўйиб бўлмайди. Дунё бозорида барча ўринлар тўлиб бўлган. У ерга кириш учун рақиблардан яхшироқ, самаралироқ, сифатлироқ ишлаш керак бўлади.

Бизда бундай имкониятлар бор. Ўзимизнинг сабзавот, меваларимизни олайлик. Ғарбий Европадаги йирик фирмаларнинг вакиллари қўшма корхоналар тузиш таклифи билан республикамизга деярли ҳар куни келиб туришибди. Чунки, бизнинг сабзавот ва меваларимиз сифати, экологик тозалиги (биз аллақачон минерал ўғитлардан фойдаланишдан воз кечганмиз) жиҳатидан бошқа мамлакатлардаги сабзавот ва мевалардан устун туради. Гап фақат уларни сифатли қайта ишлашда қолган. Биз мана шу масалалар устида ишлашимиз керак. Бу — катта даромад келтирибгина қолмай, минглаб қишлоқ одамларини иш билан таъминлашга ҳам имкон беради.

— Исмоил Ҳакимович, биз бу суҳбатда Ўзбекистоннинг олтин, нефть, газ сингари бошқа бойликларига тўхталмадик. Булар алоҳида суҳбат мавзуси бўлади. Аммо, барчани ташвишлантираётган масала — кадрлар масаласига тўхтамасдан ўтиб бўлмайди. Мустақилликни қўлга киритишнинг дастлабки даврида кадрлар масаласида кўп тартибсизликлар юз бергани ҳаммага маълум...

— Гапингизга қўшиламан. 1985 йилдан 1989 йилгача кўп энг яхши мутахассисларимиз қонунсиз тарзда жиноий жавобгарликка тортилган, қатағон қилинган эди. «Пахта иши» деб аталган жараёнда ҳам жуда кўп ходимларимиздан ажралганмиз. Натижада, ёшларнинг ҳали етилмаганлиги, қатағондан омон қолган эски ходимларнинг янги талабларга мос эмаслиги сабабли орада бироз бўшлиқ ҳосил бўлди. — Бу мустақилликнинг қарор топиши жараёнидаги табиий ҳолдир. Бу муаммо ҳозир тўла ҳал қилиниб бўлди. Энг муҳим бўғин — ўрта бўғиндаги малакали ходимлар шаклланиб етишди. Вақт ўтиши билан улар ҳокимиятнинг юқори поғоналарини ҳам эгаллашади. Бу — Ислом Каримов таъкидлайдиган меъёрий, мантиқий жараёндир.

— Сўнгги саволим. Сиз билан якшанба оқшомида суҳбатлашиб ўтирибмиз. Шу ўринда газетхонларни бир ҳол қизиқтириши мумкин: матбуот вакиллари билан учрашишга бошқа вақтингиз йўқмиди ёки иш услубингиз шундайми?

— Йўқ, иш услубим бундай эмас. Аммо, иш ниҳоятда кўп. Сизга бир сирни очай: Президентимиз одатда сафарга чиққанида самолётдагина дам олади, холос. Бошқа пайтларда жуда қаттиқ ишлайди. Нима қиламиз, ҳозир ҳаёт, вазият шуни тақозо қилмоқда. Байрам куни Мустақиллик майдонига келинг, томоша қилиб, дам оламиз...

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

СУВАРАКХЎРЛИК МУСОБАҚАСИ

● ЮЗЛАБ кишилар яқинда Бразилиянинг Белу-Оризонт шаҳридаги йирик савдо марказида «ўтказиладиган» антиқа мусобақанинг «қурбони» бўлдилар. Гап шундаки, бу ерга юзлаб одамлар шаҳар радиосида берилган ёлғон эълонни эшитиб, «суваракхўрлик бўйича ўтказиладиган миллий биринчилик»да қатнашиш учун йиғилишган эди. Кишиларни мусобақада қатнашишга қизиқтирган нарса—йирик совринлар бўлди, яъни кимки 5 та тирик суваракни биринчи бўлиб ютиб юборса, унга мотоцикл, 15 та ёки 20 тасини паққос туширганга эса (албатта тириклайин) «Фольксваген» ва «Шевроле» автомашиналари берилиши айтилганди.

Буни қарангки, соврин учун суваракни тириклайин ютишни хоҳловчилар шунчалик кўпайиб кетдики, полиция, савдо маркази маъмурияти ва харидорлар ҳуқуқини ҳимоя қилиш жамияти уларга бу ерда ҳеч қандай мусобақа бўлмаслигини тушунтириш учун бир кун кечгача овора бўлишди.

ЎЗ ЮРТИГА 1999 ЙИЛДА ҚАЙТАДИ

● ТБИЛИСИ шаҳрида яшовчи 54 ёшли муҳандис Жумбер Лежава яқинда дунё бўйлаб велосипедда саёҳат қилиш учун йўлга чиқди. Велосипедни унга Харьков велосипед заводида ишловчи ўртоқлари совға қилишди. Жумбер 2230 кун йўл юриб, ер шарининг бутун қитъа ва мамлакатларида бўлишни режалаштирган. Грузияга, яъни ўз юртига у 1999 йил 31 декабрда — XXI аср бўсағасида қайтиб келмоқчи.

Жумбернинг дунё бўйлаб саёҳат қилишидан мақсад Грузияни бутун жаҳонга танитиш. Саёҳат давомида у кўрган-кечирганларини видеофильмга суратга олмоқчи, сўнг китоб қилиб чиқаришни ният қилган.

Дарвоқе, Жумбер Лежава Грузия ғаройиб ютуқлари клубининг президенти. Унинг номи Гиннеснинг «Рекордлар китоби»га икки марта зикр этилган. Биринчиси — ёшлигида юрак-қон томирлари билан боғлиқ бўлган давосиз касалга чалинган эди. Ўшанда дўхтирлар ундан умидни узишганди, аммо бу касалликдан Жумбернинг ўзи мустақил машқлар бажариш давомида қутулади. Иккинчи марта 5 соат мобайнида 16 минг 274 маротаба ётиб-туриб рекорд ўрнатган ва китобга кирган.

КИТОБ ЎҒРИСИ

● КОМИ Республикасининг Печора шаҳрида ўғрилик содир бўлди. Бироқ бу одатдаги ўғриликлардан фарқли ўлароқ, одамларни ҳайратда қолдиради. Чунки ўғри уйдан фақат луғатлар энциклопедиясининг 86 томини ўғирлаган холос. Ваҳоланки, ўғри назари тушган уйда тилла тақинчоқлар, магнитафон, телевизор, қимматбаҳо кийимлар ва бошқа камёб моллар бор эди. Уй соҳиби китоблардан бошқа ҳамма нарса жойида эканлигини айтмоқда. Ҳатто милиция ҳам бундай воқеа Печора ички ишлар бошқармаси тарихида биринчи бор эътироф этилганлигини тан олмоқда.

Келгуси сонда:

- ЮСУФ АБДУЛЛАЕВ: «ХАЛҚИМ БИЛАН ФАХРЛАНАМАН».
- ЭНДИ ХАЁЛ ТОНГ ҚАБИ ЁРУҒ

Газета саҳифаланаётганда:

РЭКЭТЧИЛАР ҚЎЛГА ОЛИНДИ

Олот туманида рэкэтчилар гуруҳи пайдо бўлиб қолгани, улар аҳолига таҳдид қилаётгани ҳақида миш-мишлар тарқалди.

Олот тумани ички ишлар бўлими бошлиғи, милиция подполковниги Сандумар Пўлатов ЎзА мухбирига бу хусусда қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Туман матлубот жамиятига қарашли 5-дўкон мудири Олтибой Қўзиев яқинда ҳақиқатан ҳам номаълум шахслардан таҳдидли хат олган. Унда ярим миллион сўм пулни белгиланган жойга элтиб бермаса ёки бу ҳақда тегишли органларга хабар қилса, ўзи ва оила аъзолари йўқ қилиб юборилиши айтилган эди.

Зудлик билан жиноят қидирув бўлими ходимларидан тезкор гуруҳ туздик. Рэкэтчилар Олот шаҳри марказининг истироҳат боғидаги хусусий чойхонада боя айтилган пулни олаётган вақтда тузоққа илинди. Улардан бири иш жойининг тайини йўқ Олим Пирматов деган кимса, иккинчиси эса чойхона эгасининг ўғли Ойбек Хўжаназаров бўлиб чиқди. Мазкур иш юзасидан терговь давом этяпти.

Ёшлар ижоди

«ЙИҒЛАГАН МЕН БЎЛДИМ...»

Кейинги йилларда ўзбек қўшиқчилиги ёш хонандалар ҳисобига сезиларли даражада бойиди, деса бўлади. Тўғри, бугун саҳнага чиқиб қўшиқ куйлаётган ёшларнинг ҳаммаси ҳам ўзбек қўшиқчилиги осмонида юлдуз бўлиб қололмайди. Уларнинг қайси бирлари юраклардан-юракларга йўл ахтараётган бўлса, қайси бирлари Ғарбнинг олди-қочди, шовқин-суронли мусиқасига учиб, бунинг устига тўғри келган сўзлар тизмасини шеър ҳисоблаб, қўшиқ қилиб куйлаб юрибди. Ушбу мақоламиздан мақсад, қўшиқчилигимизга кириб келаётган ёш хонандаларнинг қай бири яхши-ю, қай бири ёмонлиги ҳақида фикр юритиш эмас. Зеро, ёмон қўшиқчи бўлмаса, яхшиси кўзга ташланмайди. Айтиш мумкин, ёрқин юлдуз хирароқ юлдузлар даврасида янада ёрқинроқ жилоланади.

Ушбу мақоламиз қаҳрамони — Жалолиддин Усмонов. У Наманган ноҳиясидаги Тепақўрғон қишлоғида 1969 йилда таваллуд топган. Шу қишлоқдаги Ғафур Ғулом номи билан аталувчи 30-ўрта мактабни тамомлаган. 1984 йилда Наманган шаҳридаги Маданий-оқартув техникумига ўқишга кириб, ўқув юртини муваффақиятли тугатган. Ҳозирда ноҳия маркази — Тошбулоқда жойлашган пойафзал фабрикасининг «Парвоз» ансамблида бадиий раҳбар.

Жалолиддин кейинги икки йил ичида қўшиқ мухлисларининг назарига тушди. Унинг ижросидаги дардли, ҳазин, юракларнинг туб-тубига кириб борувчи қўшиқлари муштарийларимизга ҳам яхши таниш. Таъбир жоиз бўлса, шуни айтиб ўтиш керакки, Жалолиддинни катта саҳнага «Камолот—92» олиб чиқди. Ушбу кўрик-танлов ҳакамлари Жалолиддин Усмонов ижросидаги, Шуҳрат Деҳқон шеъри билан айтилувчи «Остонамга келма бош уриб...» қўшиғига иккинчи ўринни бергандилар. Кўпни кўрган ҳакамлар ва кўрик-танлов ташкилотчилари бу сафар ҳам адашмадилар. Жалолиддин уларнинг ишончларини оқлади. Унинг ижросидаги янги-янги қўшиқлар кетма-кет халқ тилига туша бошлади.

Унинг «Чимилдиқ», «Сирдарё», «Оқибат», «Онажон», каби бир қатор лирик қўшиқларини тингловчилар излаб топиб, эшита бошладилар. Ҳар қандай хонанда учун бундан ортиқроқ бахт бўлмаса керак. «Сен айтган қўшиқни биров эшитмаса, мухлисинг юрагига жиз этиб тегмаса, бундан ёмони йўқ», дейди Жалолиддин биз билан суҳбатда.

Қаҳрамонимиз синчков йигит. Айниқса қўшиқ учун куй танлашда. Ҳар қандай шеърни ҳам қўшиқ қилавермайди. «Ўзингни юрагингни ларзага солмаган шеър ёки қўшиқ билан ўзгаларнинг қалбига йўл ахтариш, бориб турган нодонликдир», дейди у. Тўғри-да, кейинги йилларда қўшиқчилигимиз осмонида бир чақнаб сўнаётган ўнлаб ёш талантларнинг асосий хатолари ҳам айни ана шу, қўшиқ учун шеър танлай билмасликларида эмасми? Ҳар ҳолда таниш-билиш ёрдамида газета-журналга, ҳаво мавжларига, «зангори экран»га чиқиш мумкиндир. Лекин бу йўл билан тингловчининг юрагига кириб бўлмайди. Бу ҳаётнинг инкор этиб бўлмас ҳақиқатидир.

Жалолиддиннинг шеър ва қўшиқ ҳақида ўзига хос фалсафаси бор. «Яхши шеър дегани, бу ҳали яхши қўшиқ дегани эмас. Шеърга жон бағишловчи, уни мухлис юрагига элтувчи яна бир кўприк бор, — у ҳам бўлса куй. Яхши шеър, янаям яхшироқ куй топган хонандагина ҳақиқий қўшиқчидир!»

Жалолиддин куйлаётган қўшиқларига асосан ўзи куй басталайди. Ҳар бир янги қўшиғи устида узоқ ва жиддий ишлайди, изланади. Тўғри келган нарсани қўшиқ деб тингловчи ихтиёрига ҳавола этиш унинг табиатига ёт. Балки шунинг учун ҳам эл назарига тез тушгандир. Ҳар ҳолда 24 ёшида ўз мухлисига, ўз тингловчисига эга бўлиш, ҳамма хонандаларга ҳам насиб этавермайди.

Унинг табиатидаги мақтагулик яна бир фазилат шуки, у ўта камтар йигит. Табиатан содда, самимий, ҳокисор инсон. Ўзи бу ҳақда шундай дейди:

— Халқнинг олдига чиққан хонанда — у ким бўлишидан қатъий назар аввало халқнинг ҳурматини жойига қўйиши керак. Шу ерда бир оддий халқ, шу мухлислар бўлмаса, биз санъаткорларни ким тинглайди, ким олқишлайди? Бизни кўкларга кўтараётган мана шу мухлисларимиз эмасми? Бу саволларни ҳар бир хонанда саҳнага чиқиш олдидан ўз-ўзига бериб кўриши керак. Овозинг ҳар қанча ширали бўлмасин, қўшиқларинг ҳар қанча ёқимли бўлмасин, халққа нописандлик қилдингми, тамом! У сени эшитмайди...

Биз Жалолиддин Усмоновни келажаги порлоқ хонанда дедик. Шунга ишонганимиз учун ҳам ушбу мақолани ёздик. Энди қолгани унинг ўзига, меҳнатига, изланишларига боғлиқ. Бизнинг тилагимиз аввало ундан омад юз ўгирмасин. Овоздаги шира, дард тарк этмасин уни. Янаям асосийроғи, мухлисларини йўқотмасин. Ҳамиша олқишлардан кўкси осмон бўлсину, бугунги камтарлиги ташлаб кетмасин уни. Ана, тингланг. Яна Жалолиддин Усмонов куйлаяпти:

Ер уйи ёр-ёрга тўлган кечада,
Энг сўнгги умидим сўлган кечада,
Тўйхона олдида, тошлоқ кўчада,
Йиғлаган мен бўлдим, кулган ўзгалар...

Хонанда куйлаётган кун ҳеч бўлмаганда ўнтадан саккизта йигитнинг бошига тушган. Демак, ўнтадан саккизта йигит, яна шунча келин севинч билан йиғлаб эшитаяпти бу қўшиқни. Энди бу қўшиқ Жалолиддинники эмас. Уларники, ўзлариники, куйган кўнгилларники...

Аъзамжон МИРЗАЖОНОВ,
«Туркистон» мухбири.

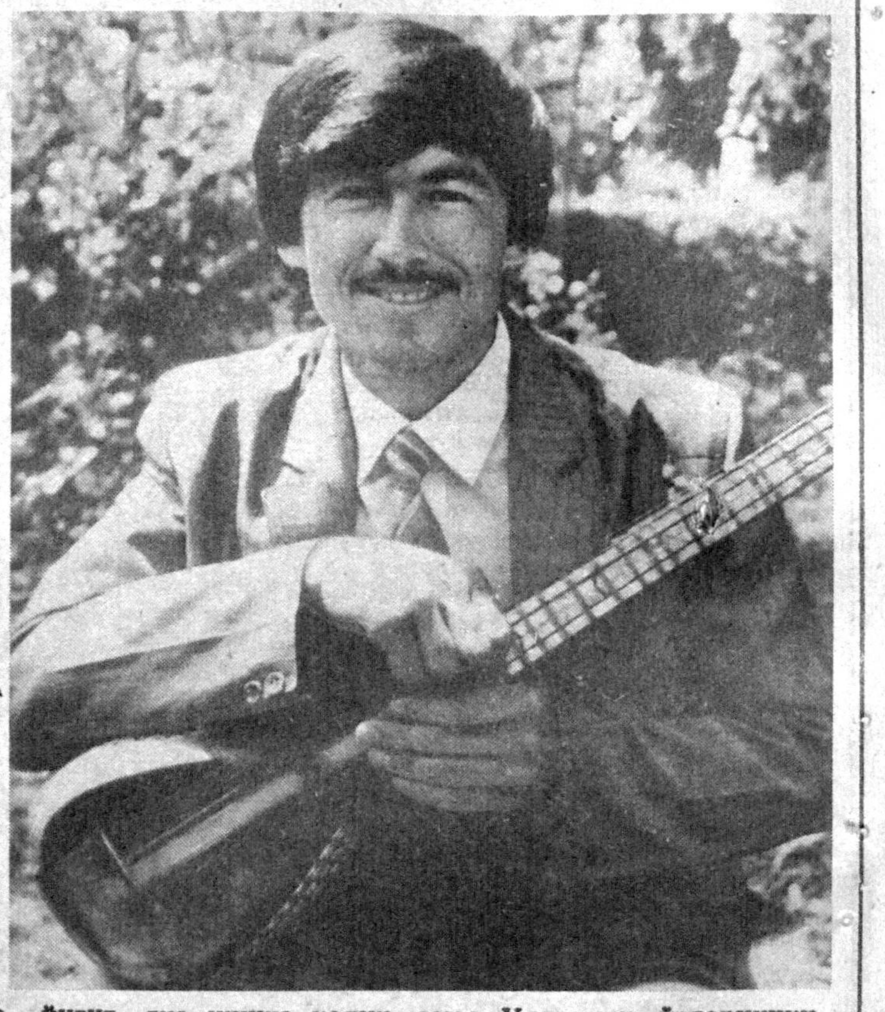

Республикамиз мустақиллигининг икки йиллик тўйи олдидан Шаҳрисабз туманидаги Улуғбек номли жамоа хўжалиги гўдаклари совға олдилар. Бу совға жамоа хўжалиги маблағига тумандаги 227-механизациялашган кўчма колонна томонидан қуриб ишга туширилган 140 ўринли болалар боғчасидир.

Янги боғчада 5 та гуруҳ ва улар учун дам олиш хоналари, ўйинчоқлар мавжуд.

— Ўтиш даврининг ҳозирги қийинчиликларини амалда енгиш ёш авлодларга ғамхўрликдан бошланади, — дейди жамоа хўжалиги раиси. — Шу кунларда хўжалигимиз яна битта болалар боғчаси қуриш учун тайёргарлик кўраяпти. Бу билан «Соғлом авлод учун» қарорини амалда бажараяпмиз.

СУРАТДА: тарбиячи Назокат Каримова болалар билан янги боғчанинг шинам хонасида.

Ш. ШАРОПОВ сурати. (ЎзА).

Туркистон бир, ватан бир

ТУРКИСТОН ТИЖОРАТ МАРКАЗИ

Қутлов

Каттақўрғондан хизматга кетган аскар йигитлар!

Азиз ҳамюртлар!

Каттақўрғон туман ҳокимияти ва туман Ёшлар Иттифоқи қўмитаси номидан Сизларни, мамлакатимизнинг турли жойларидаги ҳарбий қисмларнинг қўмондонларини яқинлашиб келаётган, ҳаммамиз учун қадрли бўлган Ўзбекистон Республикамиз Мустақиллик байрамининг 2 йиллиги муносабати билан самимий табриклаймиз.

Барчангизга мустаҳкам соғлиқ, ҳамиша жанговарлик, Ватанимиз мустақиллигини ҳимоя этишдек муқаддас хизматларингизга улкан зафарлар тилаймиз.

Ҳарбий хизматни аъло даражада ўтаб келишларингизга ишонамиз.

Ҳурмат ва эҳтиром билан:

Каттақўрғон туман ҳокими М. НУРИДДИНОВ.
Туман Ёшлар Иттифоқи қўмитаси.
котиби:

Д. ЖАББОРОВ.

Азиз ўғлим

ДИЛШОДЖОН!!!

Кўзимнинг оқу-қораси, суянган тоғим. Сени сак киз баҳорни қаршилашинг — таваллуд кунинг билан чин дилимдан қутлайман. Сенга узоқ умр, битмас-туганмас бахт, Оллоҳдан порлоқ толе тилайман. Ватанингга, элингга, халқингга содиқ фарзанд бўл ўғлим. Сен билан фақат онанг эмас, Она халқинг фахрлансин. Бахтимга доим омон бўл!

Онанг Ҳафиза ДАДАБОЕВА,
Тошкент шаҳри.

ГНПП Конверсия

ФЕРМЕРЛАР ВА ИШБИЛАРМОНЛАР

ЗАНГЛАМАЙДИГАН ПЎЛАТДАН ТАЙЁРЛАНГАН МОСЛАМА СИЗГА ОЛТИНГА ТЕНГ ФОЙДА КЕЛТИРАДИ!

«Конверсия» акционерлик жамияти 1994 йилнинг биринчи ярмида йилига 15 минг литрдан 30 минг литргача аъло сифатли спирт ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган универсал мослама етказиб бериш юзасидан буюртмалар қабул қилади. Мослама ишга шай ҳолатда қўлингизга туҳфазилади. Кафолат муддати — 2 йил. «Конверсия» акционерлик жамиятининг тежамли, юқори самарали жиҳозларидан фойдаланаркансиз, Сиз машойихлар айтганидек оласиз, олдирмайсиз!

Буюртмаларни хат орқали қуйидаги манзилгоҳга юборинг: 109072. Москва. Софийская наб. д. 24, кв 3. А/О «Конверсия». Тел: 231-37-25, 231-18-53.

Асримизни жинсий касалликларнинг энг кенг тарқалган даври дейиш мумкин. СПИД деярли барча мамлакатларга кенг тарқалаяпти. Унинг бутун дунёга тарқалишига биринчи навбатда жинсий тарбиянинг такомиллашмаганлиги, қолаверса аёл билан эркак ўртасидаги нозик муомалага ўта бефарқлик билан қараш ва бошқалар сабаб бўлди. Зино қилишнинг катта гуноҳ эканлиги, у билан шуғулланган одам жаҳаннам азобларига гирифтор бўлиши Шарқда қадимдан маълум. У инсонлар онгига сингган. Ҳозир эса... Албатта булар ҳақида ёзишнинг нима кераги бор, дегувчилар ҳам топилади. Бу хато дунёқараш. Халқимиз бу хасталиклар ҳақида билсин. Зиноий касалликлар тасодифий «учрашувлар» оқибати туфайли орттирилиши, у нималарга олиб келишидан огоҳ бўлсин. Шу мақсадда таносил касалликларининг йирик мутахассиси, республика тери ва таносил касалликлари илмий текшириш институти директори К. ЙЎЛДОШЕВ билан суҳбатда бўлдик:

Саломатлик клуби

ПОКЛИК — КАТТА БАХТ

— Комил ака таносил касалликларининг ҳолати қандай?

— Ўз маишатини ҳамма нарсадан устун қўйганлар, ҳаёт йўлидан адашганлар келажакни ўйламайдилар. Оилавий ҳаётнинг нормал кечишини таъминлаш, жинсий ҳаёт софлигини сақлаш, эр-хотин бир-бирига вафодор бўлиши жуда муҳим. Агар ҳамма бу ҳаёт қонунига риоя қилганда эди таносил касалликларига ўрин ҳам бўлмасди... Ҳозирда фан бу касалликларнинг 20 хилдаги турини аниқлади. Улар ичида энг кўп тарқалгани захм ва сўзакдир. Ачинарлиси шундаки, бу балога кўпроқ ёшларимиз дучор бўлишмоқда. Бунинг асосий сабаби ҳам тасодифий учраган аёл билан алоқада бўлишдир. Шу борада бир фикрни ҳам айтиб ўтмоқчи эдим. Ҳозирда мамлакатимиздаги тинч тотувликдан ҳар хил аёллар ҳам фойдаланишмоқда. Яъни улар бу ерларга кўплаб тижорат мақсадида келишмоқда. Натижада улардан «кенг фойдаланишмоқда». Тошкент тери таносил касалликлари диспансерининг маълумотига кўра ҳозирча ички ишлар органлари билан биргаликда ўтказилган рейдлар натижасида уларнинг анча-мунчаси аниқланди. Шу рейдлар вақтида қанча фоҳиша аёллар келтирилган бўлса, улар орасида асосий қисми таносил касалликлари билан жароҳатланган бўлиб чиқди. Шуниси қизиқки, улар орасида четдан келган кўпчиликни ташкил қилади. Мана сизга четдан келган фоҳишалар туҳфаси. Албатта мана шундайлари вилоятларда ҳам бор.

— Кўпчилик аёллар бу касалликлар ҳақида кўп нарса билмайдилар. Унинг юқиш йўлини, берадиган асоратларини яхши тушуниб етмайдилар.

— Асосан жинсий йўл билан ўтадиган юқумли касалликлар қадимдан маълум бўлган. Айниқса, аёлларни оғир оқибатларга гирифтор қилишини катта ижтимоий офат деб ҳисоблайман. Аёллар асосан шу касаллиги бор эркак билан яқинлик қилганида юқтиради. Хасталик узоқ давом этиши, оғир ўтиши, вақтида даволанмаса оғир асоратлар қолдириши билан хавфлидир. Захм сурункали кечувчи, ҳамма орган ва системаларни жароҳатловчи касаллик бўлиб бемордан соғ одамга ўтади. Яъни жинсий алоқа вақтида ҳаёт бўлган микроблар — жароҳатлардан соғ организмга тушади. У соғлом организмда кўпайиб ривожланади ва касаллик белгиларидан биринчиси пайдо бўлгунга қадар ўрта ҳисобда 20—30 кун ўтади. Биринчи белгиларидан жинсий органларда учрайдиган яралар бўлиб, қаер билан гуноҳ қилинса шу ерда пайдо бўлади. Агар ривожланмаса бироз вақтдан сўнг танада ва оёқ-қўл кафтларида доғлар пайдо бўлади. Овоз бўғилиши мумкин. Лимфа безлари катталашади. Агар даволанмаса учламчи даврида бурун ўпирилиши, танглай тешилиши, кўр ва фалаж бўлиб қолиши мумкин.

Сўзак ҳам асосан жинсий йўл билан касал одамдан юқади. Лекин касаллик белгиси 3—5 кундан сўнг юзага чиқади. Бу касалликда жинсий олат сийдик чиқиш каналидан, аёлларда қин ва бачадон оғзидан йиринг чиқади. Бу вақтда ўша ерларда, ачишиш, оғриқ пайдо бўлади. Кўпинча пешоб чиққандан сўнг ачишиш кучли бўлади. Аёллар ўзининг касаллигини кўп вақт билмасликлари мумкин. Албатта бу вақт шундай аёллар кўпчиликни жароҳатлайди. Сўзакнинг асорати — фарзандсизликка олиб келади. Эркакларда простата бези жароҳатланиши туфайли мижоз сустлиги келиб чиқади. Худди шу ҳолат аёлларда ҳам ҳомиладорлик бахтидан, фарзанд кўришдек улуғ орзусидан барбод қилади. Бу икки хасталик ҳам бир вақтнинг ўзида юзага келиши мумкин. Мисол тариқасида, ҳаётда бўлган воқеани келтирсам. Бир йигит тижорат ишлари билан Москва шаҳрида бўлади. У ерда бегона аёл билан илакишиб қолади. Уч-беш кундан кейин сийдик йўлидан йиринг келаётганидан қўрқиб, ўзи даволана бошлайди. 1,5 ойлардан сўнг қайтадан чет элга тижорат иши билан кетаётганда қонидан захм (РВга текширилганда) топилади. Албатта бу орада захм унинг умр йўлдошига ҳам ўтиб бўлган эди. Натижада оилага совуқчилик тушиб, барбод бўлди. Бу хасталикларнинг яна бир ёмон томони бор. Яъни захмда тана терисида белгилар бўлиб, ўтган вақтда ҳеч белгисиз кечиши, лекин қонда бўлиши мумкин. Бу вақтда ҳам захм юқумли ҳисобланади. Сурункали сўзакда эса сийганда ачишиш кам бўлиб, йиринг ҳам кўринмаслиги мумкин. Бунда ҳам бемор юқтирувчи бўлади.

— Беморларни даволаб бўладими?

— Шуни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, бемор шифокор ҳузурига қанчалик эрта борса, шунчалик тез тузалади. Унинг ҳамма маслаҳатларига сўзсиз тўлиқ риоя қилиши, дори-дармонларни охиригача олиши зарур. Бундай касалликлар билан оғриган беморлар махсус даволаш муассасасига мурожаат қилади. Агар бемор касалликни ўтказиб юбориб, кечикиб борса ёки дори-дармоннинг даво курсини охиригача олмаса, сурункали турига ўтиб кетиши мумкин. Баъзилар шифокор ҳузурида ўзларининг офатга дучор бўлганликларини эшитиб, ҳаётим тамом деб жуда тушкунликка тушадилар. Тушкунликдан уларни фақат мутахассисгина чиқариши мумкин. Яна бир бор таъкидлайман, касаллик аломатлари сезилдими, ҳеч тортинмай мутахассисга мурожаат қилишсин. Ҳозирда тиббиётимизда бу борада даволанишнинг янгидан янги усуллари юзага келмоқда.

— Лекин кўр-кўрона, билиб-билмай даволанаётганлар ҳам бор-ку.

— Ҳа, шоли курмаксиз бўлмайди. Кўп ҳолларда бу касалликларга дучор бўлганлар гўёки, шарманда бўлишдан қўрқиб хуфёна бу соҳага дахли йўқ одамларга мурожаат қилишади. Устамонларнинг билиб-билмай қилган муолажаларидан турли асоратлар келиб чиқади. Ахир чорасиз қолгандан кейин бемор бизга мурожаат қилишга мажбур бўлади. Ҳақиқатан ҳам нотўғри даволангандан нолийди.

Суҳбатдош Л. ҒУЛОМОВА.

Умримиз ўтиб боради, фарзандлар улғаяверади. Улар албатта ота-оналаридан ўрнак оладилар. Бола тарбиясида айниқса, онанинг тарбияси катта роль ўйнайди. «Онасини кўриб қизини ол» мақоли ҳам бежиз эмас. Уйида яхши тарбия топган қиз борган жойида барака топади, раҳмат эшитади. Ибратли ҳаёт қурган ота-она ўз фарзандларига вақти келиб насиҳат қилиш керак бўлганда ёруғ юз билан насиҳат қила олади. Бу ёруғ юзлик кўпчилигимизга насиб этсин. Зеро, поклик катта бахт эканлигини биз ҳам ота-боболаримиз каби фарзандларимиз онгига сингдириб борайлик.

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ
Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (*бош муҳаррир ўринбосари*), К.ЖУМАНИЁЗОВ, З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (*масъул котиб*), С.РУСТАМОВ.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар – 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими – 32-57-93; ижодкор ёшлар – 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик – 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш – 32-53-98; тижорат – 32-58-48; қабулхона – 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00130. Буюртма Г — 336. 62462 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 20.00 да.